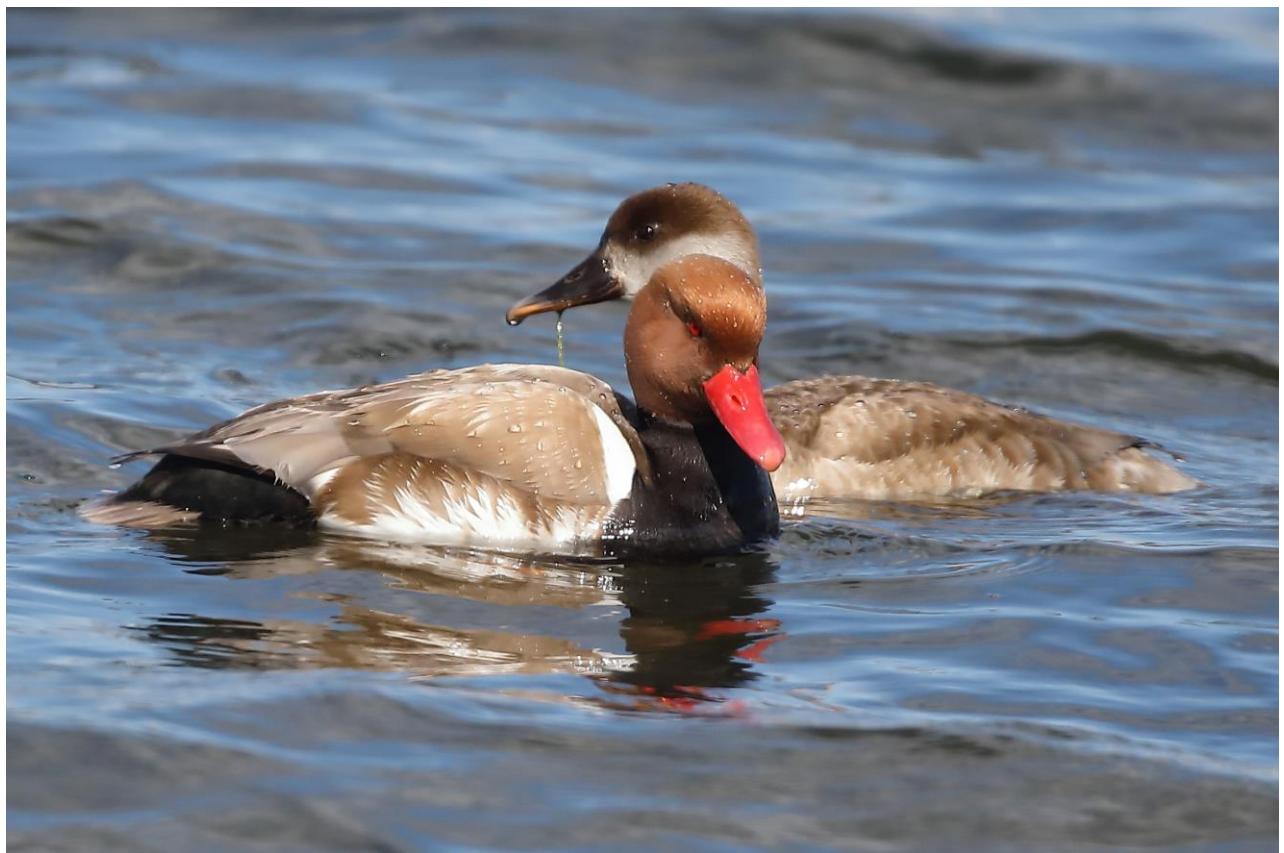

SÖDERTÄLJE ORNITOLOGISKA FÖRENING

ÅRSBOK 2023

Foto Framsidan:

Rödhuwad dykand (par) Igelsta

Fotograf: Alex Roetemeijer Järna

INNEHÅLL

Södertälje Ornitologiska Förenings fyrtiosjätte årssammanställning	sid. 4
Verksamhetsberättelse 2023	sid. 5
Några flyttfåglars ankomst 2023	sid. 6
Tidslinje förstafynd i Södertälje och Nykvarn	sid. 8
Fågelrapport för Södertälje och Nykvarns kommuner år 2023	sid. 9
Omslagsbilder: Information och fotografier	sid. 2, 47

Medlemskapet

Det är dags att betala medlemsavgift för 2024 om du inte redan gjort det. Årsavgiften är höjd till **150 kr** och ger dig den tryckta årsboken som normalt publiceras i början av påföljande år, och tillgång till vårt exkursionsprogram.

Vi saknar e-postadress till de flesta medlemmarna, därför snälla, uppge din e-postadress i betalningen!

Du kan också mejla den till peter.randen@telia.com

Betala till Plusgiro 431 24 09-8
eller till Swish 123 158 30 53

Södertälje Ornitologiska förenings firtiosjätte års sammanställning

Bästa medlem

I jämförelse med tidigare år fattas något i rubriken på det återkommande bidraget på sidan 6. Orsaken till detta är att tabellen är helt ny. Detta ger möjlighet att lyfta fram den fenologiska aspekten av att samla ett antal arters ankomstdatum i en årlig tabell. Läs och fundera.

Och inget nytt "kommunkryss" i år heller! Men hur ofta borde vi statistiskt få ett sådant? Titta på sidan 8. Beträffande rapporter om ovanliga fåglar, vad tar vi med i våra rapporter och av vilka skäl gör vi det ibland inte? Läs i inledningen till årets rapport.

Vilka av våra arter minskar år efter år? Vi vill göra er uppmärksamma på dem genom att ange hotnivån enligt SLU:s rödlistning, se i inledningen av Fågelrapporten.

Av rödhuvad dykand fanns till för bara några år sedan bara 2 fynd, det senaste från 1999. Tjugo år senare rapporterades en honfärgad fågel som sågs några timmar av endast rapportören. Men så i mitten på januari 2021 uppenbarade sig ett par vid Braddalsund som behagade stanna en hel månad och rapporterades av 225 personer i Artportalen och sågs av säkert många fler. Detta år hade antagligen tillägnats den "Rödhuvade" om inte tre nya kommunkryss tillkommit det året. Året därpå fanns 3 hanar och 1 hona vid Linanäs i två dagar men då hade attraktionen svalnat en hel del och endast drygt 20 rapportörer finns i AP. Men de Rödhuvade gav inte upp utan återkom till Södertäljes närhet för tredje året (se vidare i årsrapporten). Så 2023 utses härmed till Rödhuvade dykandens år, vad annat kan vi göra.

En av tjusningarna med att skåda just fåglar är att man med ihärdighet och lite tur kan få upptäcka mycket oväntat och osannolikt även om det inte är nya arter och "livskryss. Hur sannolikt är det att få se en flock på 120 strandskator över Pilkrogsviken, långt från flyttstråket i det yttre kustbandet som Stefan C fick göra i augusti eller 18 förbisträckande blåhökar vid Häggnäsviken under några timmar en oktoberdag som Alex. Båda dessa observationer är unika i vårt område under åtminstone de senaste 55 åren.

Redaktionen har fått välkommen förstärkning inför sammanställningen av årets rapport och förhoppningsvis också för kommande år. Välkommen Mats (Larsson)! Trots att Leif var bortrest några veckor under delar av den intensivaste perioden kunde arbetet ändå fortgå som planerat. Hur vi i år fördelat arterna framgår sist i rapporten.

Södertälje 2024
Stefan Bengtsson
Ordförande

Verksamhetsberättelse

Styrelsen för Södertälje Ornitologiska förening (StjOF) får härmed avge följande berättelse för verksamhetsåret 2023

Styrelsen har haft följande sammansättning:

Ordförande	Stefan Bengtsson
Vice Ordförande	Lars-Gunnar Klang
Sekreterare	Petter Kylefors
Kassör	Peter Randén
Övrig ledamot	Leif Sundin

Övriga funktionärer har varit:

Revisorer	Sven-Hugo Lundahl, Olle Nordin
Revisors suppleant	Rikard Hellgren
Valberedning	Olle Nordin, Rikard Hellgren
Rapportmottagning	Artportalen
Webbredaktör	Petter Kylefors
Årsboksredaktörer	Stefan Bengtsson, Leif Sundin, Mats Larsson och Petter Kylefors

Medlemsantal 80

Årsavgift 100 kronor

Styrelsemöten 1 ordinarie styrelsemöte samt flera E-post/WhatsApp-möten har hållits

Årsmöte Årsmötet hölls den 14 mars i Lindängen, Hagaberg, Södertälje

Exkursioner och möten Under året har 14 exkursioner och 2 inomhuskvällar anordnats. Exkursionerna var en mix av kvällsutflykter och dagsturer samt den traditionella höstresan till södra Sverige, i år till södra västkusten. De flesta utflykterna gick till lokaler i Södertälje kommun men en längre kvällstur i maj gick till Hjälsaviken och två dagsutflykter till Nyköpingstrakten i september. I maj anordnades Fågelskådningens dag vid Tullgarn i samarbete med Naturskyddsföreningen.

Årsboken Årsbok 2022 blev klar i början av 2023 och distribuerades i mars.

Skrivelser mm Föreningen har fortsatt följt utvecklingen kring den pågående exploateringen invid våtmarken Storkärr i Nykvarns kommun. T.ex. har uppföljning av utlovade kompensationsåtgärder gjorts.

Kommunikation med medlemmar och andra fågelskådare har skett via hemsidan samt via vårt Band, "Fåglar i Södertälje och Nykvarn", som i början av 2024 hade 315 medlemmar. Vi samarbetar med regionalföreningen Stockholms Ornitologiska Förening (STOF) och bidrar som lokalkorrespondent till tidskriften "Fåglar i Stockholmstrakten".

Övrigt Föreningen har fortsatt ordna fågelfrön till matningen vid Tullgarn, "Tullgarns bakficka". Dessa har bekostats av bidrag från privatpersoner samt delvis av föreningens kassa.

Södertälje den xx mars 2023

Stefan Bengtsson Lars-Gunnar Klang Peter Randén Petter Kylefors Leif Sundin

Några flyttfåglars ankomst 2023

I tabellen nedan anges första rapporterna år 2023 i Södertälje och Nykvarns kommuner av samma urval vanliga flyttfåglar som tidigare år utom tornfalken, således 66 arter. Ordningen i tabellen har inte ändrats under åren trots att den inte följer nuvarande taxonomi. Arternas avfärd finns inte med som tidigare år av flera skäl, bl.a. finns i allmänhet få relevanta höstrapporter för ett flertal arter. Nytt i tabellen är att kolumnen "Tidigaste ankomst" bytts mot "Medelankomst". Detta medel-ankomstdatum är beräknat på tio tidigare år, 2012-13 samt 2015-22 (2014 års datum är inte rimligt åtkomliga i Excel-format). För fyra arter har ett av årens datum justerats då det ansågs orimligt eller påtagligt avvikande. Rent allmänt har dock ett avvikande datum relativt liten påverkan på medelvärde. (Om t.ex. ett datum avviker med en månad från ett medelvärde beräknat på 10 år så påverkas medeldatumet med 3 dagar)

Det tidsspänn (redovisas inte i tabellen nedan) inom vilket den första individen av varje art rapporterats under de tio åren, d.v.s. antalet dagar mellan tidigaste och senaste ankomsten varierar med viss logik mellan arterna. Tidiga vårfåglar som är starkt väderberoende varierar mer mellan åren än de sena långflyttarna. Störst spann, 54 dagar är det för kricka, följt av snatterand med 47, därefter bläsand 46 och sädgås 45. Tidiga tättingar som hämpling och dubbeltrast har ett spann på 38 respektive 36 dagar. För många arter ligger spannet kring knappt tre veckor och för en tidig men tämligen lättupptäckt art som brun kärrhök 2 veckor. Minst tidsspänn, 8 dagar, är det för mosnäppa följt av gök med 9 dagar, den senare en tropikflyttare som ropar ut sin ankomst och hörs långt. Därpå följer grönsångare tätt följt av trädgårds- och härmsångare båda med 11 dagar, så näktergal med 12 dagar.

Sammantaget betyder det att det förväntade datumet för de flesta arternas återkomst en enskild vår med mycket stor sannolikhet kommer att avvika med högst 1½ vecka från tabellens medeldatum. Undantaget är "mars-arterna" (knappt 20 st.). För de drygt 15 arterna som brukar komma kring 1:a maj eller senare kan man oftast (undantag bivråk och lärkfalk) förvänta sig en avvikelse på högst en vecka från medeldatumet i tabellen.

Vid en summarisk genomgång där ankomstdatumen för 2022 jämfördes med respektive medeldatum för de tio åren var avvikelserna oftast tydligt mindre än väntat enligt ovan, detta ett år då temperaturen var nära den normala från slutet av mars till sista delen av juni.

Avvikelser för 2023

Om man bortser från de två anser-gässen samt bläsand är avvikelserna från respektive medelankomstdatum förvånansvärt små för "mars-arterna", endast maximalt 1 vecka. Förvånansvärt är också att avvikelserna för "maj-arter" som mosnäppa, gök och härmsångare är lika stora trots att tidsspänn för de 10 åren är endast 8-12 dagar. Dessa tre ankom 6 dagar senare än förväntat medan grå flugsnapparen kom 8 dagar tidigare. Och bivråken var tidig medan lärkfalken sen. Svårt att korrelera med vädret i maj som var ganska soligt och varmt! De två "april-arter" som avviker mest, drill- och gluttsnäppa, var båda en vecka tidiga medan storspoven var 6 dagar sen. De båda snäpporna har dock ett ovanligt stort spann i sin ankomst under de 10 åren, 28 respektive 24 dagar.

/Stefan

Några flyttfåglarnas ankomst 2023

ART	Medel- Ankomst*	Årets ankomst	ART	Medel- Ankomst*	Årets ankomst
Sädgås	20xx-03-05	2023-02-21	Fisktärna	20xx-04-10	2023-04-15
Bläsgås	20xx-03-03	2023-03-01	Skogsduva	20xx-02-16	2023-02-09
Vitkindad gås	20xx-03-13	2023-03-21	Gök	20xx-05-03	2023-05-09
Bläsand	20xx-03-16	2023-04-09	Tornseglare	20xx-05-10	2023-05-10
Snatterand	20xx-03-16	2023-03-14	Göktyta	20xx-04-22	2023-04-27
Kricka	20xx-03-08	2023-03-15	Trädlärka	20xx-03-14	2023-03-19
Skedand	20xx-04-08	2023-04-13	Ladusvala	20xx-04-17	2023-04-23
Ejder	20xx-03-18	2023-03-20	Hussvala	20xx-04-24	2023-04-25
Storlom	20xx-03-31	2023-04-01	Trädpiplärka	20xx-04-18	2023-04-22
Svarthakedopping	20xx-04-06	2023-04-08	Ångspiplärka	20xx-03-19	2023-03-19
Bivråk	20xx-05-17	2023-05-10	Gulärta	20xx-04-26	2023-05-03
Brun kärrhök	20xx-04-01	2023-04-02	Sädesärta	20xx-03-26	2023-03-23
Fiskgjuse	20xx-03-29	2023-03-23	Järnsparv	20xx-03-28	2023-03-24
Lärkfalk	20xx-05-04	2023-05-12	Näktergal	20xx-05-07	2023-05-07
Trana	20xx-03-08	2023-03-02	Rödstjört	20xx-04-25	2023-04-24
Strandskata	20xx-03-27	2023-03-23	Buskskvätta	20xx-04-27	2023-04-27
M. strandpipare	20xx-04-12	2023-04-09	Stenskvätta	20xx-04-10	2023-04-12
St. strandpipare	20xx-03-22	2023-03-15	Taltrast	20xx-03-21	2023-03-23
Ljungpipare	20xx-03-28	2023-03-21	Rödvingetrast	20xx-03-27	2023-03-23
Mosnäppa	20xx-05-10	2023-05-16	Dubbeltrast	20xx-03-03	2023-03-01
Brushane	20xx-04-19	2023-04-24	Sävsångare	20xx-05-02	2023-05-01
Enkelbeckasin	20xx-03-20	2023-03-19	Rörsångare	20xx-05-07	2023-05-06
Morkulla	20xx-03-18	2023-03-21	Härmsångare	20xx-05-10	2023-05-16
Storspov	20xx-04-06	2023-04-12	Ärtsångare	20xx-04-30	2023-04-30
Drillsnäppa	20xx-04-17	2023-04-10	Törnsångare	20xx-05-07	2023-05-04
Skogssnäppa	20xx-03-24	2023-03-23	Trädgårdssångare	20xx-05-09	2023-05-10
Svartsnäppa	20xx-04-27	2023-04-24	Svarthätta	20xx-04-23	2023-04-22
Gluttsnäppa	20xx-04-16	2023-04-08	Grönsångare	20xx-04-26	2023-04-23
Grönbena	20xx-04-20	2023-04-16	Lövsångare	20xx-04-22	2023-04-25
Rödbena	20xx-04-03	2023-03-31	Grå flugsnappare	20xx-05-14	2023-05-06
Silltrut	20xx-03-21	2023-03-14	Svit flugsnappare	20xx-04-25	2023-04-27
Skräntärna	20xx-04-10	2023-04-12	Törnskata	20xx-05-13	2023-05-07
Silvertärna	20xx-04-27	2023-04-29	Hämling	20xx-03-20	2023-03-17

Not: * = medeldatum för 10 tidigare år, se inledande texten.

Tidslinje förstafynd i Södertälje och Nykvarn

I tabellen nedan har vi sammanställt vilka nya arter för Södertälje/Nykvarn som tillkommit per år sedan 1990. Den är ett komplement till vår raritetslista som ligger på hemsidan och som uppdateras varje år. Trots att det borde bli svårare och svårare att addera nya arter har det fortsatt upptäckas nya i ungefär konstant takt utslaget över dessa år. Detta beror med säkerhet på den ökande skådaraktiviteten under denna period i kombination med en trolig ökad kunskapsnivå och medvetenhet kring sällsynta gäster och deras uppträdande. Det har också skett förskjutningar av vissa arters utbredningsområde som kan ha bidragit. Antalet rapporter i Artportalen var tämligen konstant kring 5000 under 1990-talet och fram till 2003. Sedan startade en stigande trend som pikade andra pandemiåret 2021 med drygt 35 000 rapporter. Varken 2022 eller 2023 blev det någon ny art för vårt område. Är det dags igen 2024?

/Petter

År	Nya arter för Södertälje/Nykvarn
1990	Fjällgås
1991	Vitvingad tärna, Gråspett, Kornsparv, Lundsångare, Rödhuvas dykand, Smalnäbbad simsnäppa
1992	
1993	Tretåig mås
1994	Rostand, Vit stork, Kustlabb
1995	Tjockfot
1996	Skärfläcka, Mandarinand
1997	
1998	Skedstork, Tretåig hackspett, Fjällpipare
1999	Större piplärka, Svarttärna
2000	
2001	
2002	Tuvsnäppa
2003	Skärsnäppa
2004	Pungmes, Fjällabb
2005	
2006	Vassångare, Dammsnäppa
2007	
2008	Nilgås
2009	
2010	
2011	
2012	Svarthalsad dopping, Tereksnäppa, Lappuggla
2013	
2014	Kaspisk pipare, Kentsk tärna, Svarthakad buskskvätta
2015	
2016	Svarthuvad mås, Brandkronad kungsfågel
2017	
2018	
2019	
2020	Kohäger
2021	Silkeshäger, Vitgumpad buskskvätta, Kaspisk trut
2022	
2023	

Fågelrapport för Södertälje och Nykvarns kommuner år 2023

Inledning

För arter som ska granskas av Rrk Stockholm har vi genom åren gjort lite olika, allt från att bara kommenterat att den medtagna rapporten ska granskas/är under granskning till att endast ange att det finns en rapport som ska granskas. Oftast har vi kontaktat rapportören för att även vi ska få bättre uppfattning om observations-omständigheterna. Om vår tveksamhet till rapporten är påtagligt stor har vi i mycket enstaka fall inte omnämnt den över huvud taget. Det finns ju alltid möjlighet att göra ett tillägg i nästa års sammanställning vilket är ett gängse förfarande. Och när rapporter underkänns i dessa sammanhang är det för att beskrivningen av observationen och omständigheterna kring den är för knapphändiga för att kunna publiceras som ett tillräckligt väl dokumenterat fynd.

I årets rapport redovisas hotade arter enligt Sveriges Lantbruksuniversitets (SLU) rödlistning i respektive arts rubrik. De som anses hotade delas upp i tre grupper: Akut hotad (CR), Starkt hotad (EN), Sårbar (VU). Observera att syftet med SLU's kartläggning av rödlistade arter är att tydliggöra en minskade population för de aktuella arterna. Därför är t ex en vanlig art som stare klassad som VU. Mer information om rödlistningens syfte och definitioner finns på SLU.SE.

Väderåret 2023

Uppgifterna är hämtade från SMHIs hemsida där ett nytt referensvärde omfattande de sista 30 åren används från och med 2021. Temperaturöverskotten blir med det nya referensvärdet mindre än med det gamla värdet medan underskotten blir mer drastiska.

Januari blev i vår del av landet drygt 2° varmare än normalt, och nederbörden kring det dubbla, och föll som regn eller som snö som inte låg kvar. Detta efter en december med ett temperaturunderskott på 1,5°.

Februari blev lågtrycksbetonad och nästan lika mild som januari (drygt 1,5° över det normala) men med normal nederbördsmängd. Först i slutet av månaden blev det cirka 5 cm snö på marken.

I mars fick vi så vinter med ett temperaturunderskott på cirka 1° och återigen dubbla nederbörden mot normalt i samband med flera lågtryckspassager. Detta medförde ett snötäcke i slutet av månaden på över 1 dm i våra trakter.

April började lite småkylig, och med snöfall efter en vecka i våra trakter, men totalt ganska solig och nederbördsfattig (kring hälften av normalt). Varmast var det kring den 20:e då det till och med blev meteorologisk sommar i södra Götaland. Valborg var dock kylig och hos oss blev temperaturunderskottet 0,5°. (Årets april i stort en repris av förra årets.)

Maj blev i stort högtrycksbetonad med mycket sol och mindre nederbörd än normalt, i våra trakter hälften av det normala. Månaden inleddes och avslutades dock lite ostadigare så temperaturöverskottet hamnade nära 1°.

Juni började tämligen normalt men efter en vecka kom värmen och i vår del av landet blev det sammantaget 2,5° varmare än normalt. Mycket sol och endast ungefär 1/3 av normal nederbörd hos oss gav torka trots en del skurar från midsommar.

Juli var lågtrycksbetonad och i södra delen av landet 1° svalare än normalt och med i våra trakter normal nederbörd.

I augusti fortsatte lågtrycken dominera och i våra trakter kom nästan dubbla nederbördsmängden och temperaturunderskottet blev 0,5°.

September blev en försenad sommarmånad i södra halvan av landet med ett temperaturöverskott kring 2,5° och med hälften av normal nederbördsmängd i Götaland och östra Svealand.

I oktober kom hösten och månaden blev kallare än normalt speciellt i norr. I södra Svealand var temperaturunderskottet mindre, cirka 0,7°, medan landets sydligaste delar till och med hade ett litet överskott. I våra trakter regnade det 50% mer än en normal oktober. Blåsig i södra delen av landet.

November var kallare än på många år i hela landet, i våra trakter kring 1,7° under det normala. Mer nederbörd än normalt och kallast i slutet på månaden gjorde att det låg mer än 1 dm snö vid månadsskiftet i östra Svealand, lokalt mycket mer.

December blev kall för tredje året i följd, speciellt första halvan. I vår närhet hamnade underskottet för hela månaden på cirka 2,3°, norrut i landet ännu mer, närmare det normala i Sydsverige. I vår del av landet kom det normalt med nederbörd, så vi hade mestadels ett snötäcke på 5-10 cm.

Sammanfattningsvis: En mild inledning på 2023, vinter i mars, följd av tämligen normal vår. Sommar hade vi i juni och september medan juli och augusti var en besvikelse för de flesta semestrare i landet. Höstkylan kom i oktober och det blev sedan än bistrare året ut.

Rapport 2023

PRUTGÅS (*Branta bernicla*)

En prutgås rastade vid Skanssundet under ca 3 veckor med start den 28/9 (JO, m.fl.). Sista rapporten kom den 18/10. Prutgås har varit årlig sedan 2015 och innan dess sågs den ungefär vartannat år under 2000-talet.

KANADAGÅS (*Branta canadensis*)

Ett mindre antal kanadagäss övervintrade och rapporterades löpande under januari och februari. Antalen ökade sedan successivt med start i mitten av februari. T.ex. var de 80 ex. vid Västerviken den 25/2 (RNa). I mitten av mars fanns 150 ex. vid Säby, Ytterjärna (MLa). Från juli samlades större flockar med ruggande fåglar vid framför allt Håggnäsviken (som mest 130 ex. den 1/7, KEN), Pilkrogsviken (som mest 300 ex. den 7/8, EP), Mörköbron (som mest 400 ex. den 3/10, IG) och Skanssundet (som mest 300 ex. den 1/8, MLa). Årets sista höstfåglar var 7 ex. den 7/11 vid Pilkrogsviken (MLa). Dock kom senare ett isolerat vinterfynd med 1 ex. på norra Mörkö den 20/12 (MLa) och den 22/12 (SC).

VITKINDAD GÅS (*Branta leucopsis*)

Antalet rapporter har minskat påtagligt jämfört med de senaste årens historiskt höga siffror. Vårens första vitkindade gäss, 11 ex., ankom till Mörkö, Nora gård, den 21/3 (BEx). Därefter kom frekventa fynd av mindre antal. Den 26/3 sågs 17 ex. vid Västerviken (SC) och den 4/4 rastade 38 ex. vid Skanssundet (JO). Den 13/5 noterades större nordsträckande flockar, 200 ex. på morgonen vid Vreta, Hölö (SA) och 200 ex. mitt på dagen vid Tullgarn (RNa). Därefter är rapporterna fåtaliga men några individer (som mest 3 angivet) verkar ha stannat i trakten under häckningstiden. Den 26/5, 6/6 och 17/6 sågs 2–3 ex. i Tullgarnområdet (RNa). Den 5/6 fanns 1 ex. vid Pilkrogsviken (MJr) och den 19/7 finns en notering utan antal på samma lokal (FF). Häckningskriterier saknas.

På sensommaren sågs 20 ex. förbiflygande vid Järna trafikplats den 5/8 (PLz, SNo). Sista veckan i augusti uppehöll sig 1 ex. på norra Mörkö (PLt m.fl.). Höststräcket började synas den 4/10 då 16 ex. rastade vid Pilkrogsviken (BEx). Redan dagen efter var de 40 st (SC) och antalet på lokalen nådde som mest 57 ex. den 12/10 (ALg). Även på Mörkö rastade flockar om några tiotal, t.ex. 25 ex. vid Nöckna den 18/10 (CL) och 48 ex. vid Söräng den 26/10 (JE) vilket också blev årets sista fynd. De stora flockarna på många hundra individer saknades alltså i år. 2020 rastade t.ex. 1700 ex. vid Pilkrogsviken och 2021 550 ex. vid Håggnäsviken.

GRÅGÅS (*Anser anser*)

2022 upphörde observationerna av rastande grågäss den 6/11 och de första som kom 2023 var på kvällen den 10/1 då 1 ex. hördes överflygande vid Tullgarn (RNa). Därefter sågs enstaka eller mindre grupper löpande. Den 19/1 fanns 12 ex. på norra Mörkö (4 vid Sandasjön + 8 på fälten) samt 16 ex. vid Västerviken (BH, AMä, UM). Antalen ökade långsamt under januari och februari. Den 14/2 var det 45 ex. vid Västerviken (HA, ISA) och den 19/2 75 ex. (JE, SC). Den 26/2 rapporterades mellan 125 och 130 ex. vid Björkarösund/Sandasjön/Skanssundet i vad som sannolikt var samma flock (AR, PLt, HA, ISA). Det finns en stor mängd rapporter om flockar med åtskilliga hundratals ex. under mars. Största antal var 800 ex. vid Pilkrog den 18/3 (SC). Grågåsen häckar tidigt och redan i början av april glesades flockarna ut. Första rapporterade ungar var den 5/5 med 6 ex. vid Häggnäsviken (SA).

I mitten av juli formerades stora flockar ruggande gäss. Den 12/7 fanns 600 ex. vid Skanssundet (SC) och den 18/7 650 ex. vid Häggnäsviken (KHä). Den 29/8 bedömdes ansamlingen vid Skanssundet vara uppe i grovt räknat 2500 ex. (KM). Vid Pilkrogsviken (HN, EE) fanns den 7/9 ca 1500 ex. och vid Häggnäsviken hela 3800 ex. den 9/9 (ÖJ). Större antal fanns kvar oktober ut med t.ex. 1600 ex. vid Nöckna, mellersta Mörkö den 18/10 och 550 ex. vid Kumla, Ytterjärna den 29/10 (HBI) men avtog sedan snabbt. Bara två rapporter kom under november och ingen av dem gällde rastande gäss. Den sista var 40 ex. sträckande vid Vreta, Hölö den 16/11 (SA). Sent i december dök en ensam individ upp som sågs den 20/12 på fälten norra Mörkö (MLa) och den 31/12 vid Nöckna, mellersta Mörkö (BEx).

SÄDGÅS (*Anser fabalis*) Sårbar (VU) avser underarten tajgasädgås

Ett mindre antal vinterfynd av sädgås gjordes i området. Den 15/1 sågs 1 ex. (som rasbestämdes till tundrasädgås) på Nöckna-fältet, mellersta Mörkö (SC, CL, SA, PKy). Sedan dröjde det till mitten av februari då 2 ex. sågs på samma plats den 8/2 (MLa). 1 ex. sågs vid Tullgarn den 13/2 (LAr) och vid Idala, mellersta Mörkö den 21/2 (JO). Från den 1/3 blev det en tydlig start för vårsträcket. Som vanligt i vårt område med mindre antal (betydligt färre än bläsgås). Största antal rastande var 25 ex. vid Säby, Ytterjärna den 5/4 (ÖJ). Det rapporterades också en del sträckande sädgäss, t.ex. 55 ex. vid Pilkrogsviken den 22/3 (UM) och 30 ex. vid Mölnbo den 23/3 (AE).

Vårfynden upphörde tvärt i mitten av april (16/4) och sedan återkom inte arten förrän i oktober, då med 2 ex. rastande vid Häggnäsviken den 4/10 (JO, TWq). Under resten av oktober och början av november kom endast rapporter om sträckande sädgäss. Sista sträckande flocken, 11 ex., sågs den 12/11 vid Mikaelgården (AR). Den 10/12 upptäcktes två tundrasädgäss rastande på fälten, norra Mörkö (TSd). Dessa sågs sedan i området löpande året ut. Förutom dessa har endast ett fåtal av årets fynd rasbestämts vilket till viss del kan förklaras med den relativt stora andelen rapporter gällande sträck.

SPETSBERGSGÅS (*Anser brachyrhynchus*)

Antalet rapporter av spetsbergsgås var 2023 det högsta hittills i vårt område av denna art som numera har ett nytt flyttmönster över Finland och Sverige efter etableringen på Novaja Zemlja. Dock var det ingen omfattande rast- eller sträckaktivitet i vårt område och rapporterna är i själva verket bara att betrakta som två fynd på våren och två på hösten. 1 ex. rastade på mellersta Mörkö, Nora Holmäng två dagar från den 18/3 (SC). Ett skadat.ex. sågs den 23/3 vid Pilkrogsviken (AR). Eventuellt samma individ rastade sedan på lokalen från den 4/4 (AR) till den 16/4. I oktober sågs 2 ex. rastande vid Pilkrogsviken den 9/10 (AR) och den 12/10 rapporterades 2 ex. sträckande med grågäss vid Häggnäsviken (MOB, JO).

BLÄSGÅS (*Anser albifrons*)

En mindre grupp om 4 bläsgäss fanns på norra Mörkö under tre dagar i januari med start den 14/1 (SA). Därefter startade vårsträcket med 2 ex. vid Pilkrogsviken den 1/3 (MOB). Sedan följde i det närmaste dagliga rapporter fram till mitten av april. Antalen ökade successivt. Den 6/3 fanns 32 ex. vid Häggnäsviken (JO). Den 19/3 sågs 60 ex. vid Botten på mellersta Mörkö (JE, SC). Den 22/3 räknades 200 ex. vid Säby, Ytterjärna (SB) och dagen efter 240 ex. (AR). Den 21/3 rapporterades om 1 ex. vid Pilkrogsviken som troligen var av rasen Grönlandsbläsgås (*flavirostris*) (AR). Sedan

minskade antalen och den 6/4 var de 120 st (UM, LGK). Sista större vårflocken var 16 ex. vid Häggnäsviken den 16/4 (CL). En ensam individ fanns den 29/4 vid Skanssundet (KM).

Höstfynden var mycket begränsade. Läte hördes i mörkret vid Tullgarn den 30/9 (RNa). Därefter rastade (troligen samma) 4–6 individer rörligt i området Stavsgårds ångar och norra Mörkö under en knapp vecka med start den 16/10 (HN, EE). Det stämmer med den statistiska fyndbilden att förekomsten under våren är större än den under hösten.

FJÄLLGÅS (*Anser erythropus*) Akut hotad (CR)

Femte året i rad utan rapporter. Innan den enstaka rapporten 2018 var senaste rapportår 2005.

GÅSHYBRIDER

Enstaka gåshybrider har rapporterats varav den vanligaste var grågås x kanadagås. Även vitkindad gås x kanadagås förekom.

MINDRE SÅNGSVAN (*Cygnus columbianus*)

Årets rapporter av mindre sångsvan stämde in på den typiska fyndbilden, någon vecka in i mars till mitten av april. Den 22/3 sågs 1 ex. på fälten norra Mörkö (SC, JE). Dagen efter sågs 1 ex. sträckande N med sångsvanar vid Skanssundet (AR). Den 1/4 rastade 1 ex. vid Häggnäsviken (KHä). Från den 7/4 (LSk m.fl.) till den 9/4 rapporterades 1–2 ex., troligen samma individer, på norra Mörkö, oftast vid Dåderö. Den 10/4 sågs en ensam fågel förbiflygande vid Sandviken, Ytterenhörna (ANy). Inga höstfynd finns detta år vilket också är det typiska.

SÅNGSVAN (*Cygnus cygnus*)

Följande lokaler har haft häckande sångsvanar de senaste fyra åren:

- Lina Lersjö: Bobygge rapporterades den 19/4 (AO, Anna Eriksson) varefter ruvande svanar sågs den 28/4 (PRn) och sedan 4 pulli den 2/6 (KEN). Alla fyra verkar ha överlevt för 4 1K sågs den 1/8 (KE).
- Sundsviks viltvatten: Ruvande par sågs den 1/5 (PKy) och ett vuxet par sågs med en unge den 4/8 (SB).
- Hummelhaga: Den 27/5 sågs ruvande fåglar men de verkar inte ha fått ut några ungar då paret sågs utan ungar den 6/7. Även förra året blev det misslyckad häckning här.

Följande lokal var nytillkommen med säkerställd häckning förra året:

- Gliasjön, längs järnvägen mellan Södertälje och Järna: En ruvande sångsvan sågs den 29/5 (MLa) men sedan finns inga fler rapporter

För året nytillkomna lokaler med påbörjad/möjlig/trolig häckning var:

- Visbohammars viltvatten: Den 29/4 rapporterades pågående ruvning sedan tre veckor (VH). Därefter inga rapporter.
- Motorvägspölen, Bränninge: 2 ex. byggande bo sågs den 10/5 (AR). En 1K sågs sedan den 3/8 (AR)
- Logsjön, Järna: 1 par ruvande sågs den 4/6 (AR). Inga ytterligare rapporter.

Simsjön har en lång serie år med häckning. 2020 rapporterades dock ingen häckning men de återkom igen 2021. 2022 sågs sångsvan endast fram till slutet av april men inte därefter. 2023 sågs återigen ruvande sångsvan, den 21/4 (BLj). Därefter finns dock bara en enda rapport, en adult den 5/8 (PKy).

En lokal där lyckad häckning skedde 2021 och 2022 men där fynd helt saknas 2023 är Träsket, Pershagen. Även våtmarker vid Näsby NO Gnesta och Nådhammar, båda med häckning 2022, saknar i år rapporter.

Övervintrande sångsvanar i relativt goda antal fanns under januari och februari framför allt på Mörkö. Största antal under januari var 62 ex. vid Sandasjön, norra Mörkö den 18/1 (BH, AMä, UM). Antalen ökade under februari och var 225 st i Sandasjön-området den 14/2 (HA, ISA). Den 8/4 räknades 146 ex. vid Dåderö (AR). Även i Ytterjärna-området fanns tidvis större flockar under mars som t.ex. 129 ex. vid Säby handel den 7/3 (AR). Kring 20:e april började flockarna skingras.

Under större delen av hösten rapporterades bara enstaka eller mindre grupper. Först i andra halvan av december formerades åter flockar på norra Mörkö. T.ex. rapporterades 40 ex. på fälten från den 22/12 (SC, ALg) och sedan året ut.

GRAVAND (*Tadorna tadorna*)

Antalet rapporter av gravand fluktuerar mycket mellan åren och 2023 var ett hyfsat år men många rapporter gäller (sannolikt) samma individer. I slutet av mars, med start den 23/3. sågs 1 ex. i Västerviken (KEN). Troligen samma individ (en hane) sågs sedan i de olika Tullgarnsvikarna kommande vecka. Efter en veckas uppehåll kom den 7/4 rapport om en hane vid Skanssundet (MGr). Den 9/4 hade det blivit ett par på platsen (BEx). Fynden flyttade sedan åter till Tullgarn där 2 ex. sågs i Västerviken den 15/4 (KHä) samt därefter vid flera tillfällen under april-juni. Det verkar ha blivit häckning i trakten då 2 1K sågs vid Tullgarnsnäs den 18/6 (SC). Under tre dagar i augusti, med start den 10/8 (AR) sågs sedan 1 1K vid Pilkrogsvik. Därefter upphörde årets observationer.

MANDARINAND (*Aix galericulata*)

För fjärde året i rad har Mandarinänder uppehållit sig i området Pilkrogsviken/Moraån men det här året är rapporterna betydligt fler, 36 st. 1–4 ex. har setts under hela den varma delen av året med start den 4/4 då ett par hane/hona sågs från fågeltornet (OE). Den 11/4 sågs 3 ex. i Moraån (SC) och dagen efter 4 ex. (rapporterade som par, OE). Sista tillfället under våren då paret sågs var den 15/4 (AO) varefter endast en hane rapporterades under andra halvan av maj. Den 28/6 sågs återigen en hona (KN). Detta mönster i kombination med flertalet observationer av flera honfärgade, möjligen ungfåglar, under sensommaren kan tyda på att häckning ägt rum. Exempel på detta är 3 honfärgade vid Pilkrogsviken den 8/8 (SC), 4 ex. i Saltå den 11/8 (JE, UM) samt 4 honfärgade vid Pilkrogsviken den 5/9 (EP). En osäkerhet i sammanhanget är detaljerad fältbestämning av ruggande fåglar och hane i eklipsdräkt.

ÅRTA (*Spatula querquedula*) Starkt hotad (EN)

Årtan ses normalt endast med ett fåtal exemplar i vårt område varje år. 2023 sågs en hane under en dag, den 24/4, i Pilkrogsviken (MOB m.fl.). Den 21/5 sågs ett par i Häggnäsviken (RNa m.fl.). När sedan endast en hane sågs den 3/6 i Tullgarnsområdet (SC) kunde häckning misstänkas. Även den 9/6 sågs endast en hane, i Häggnäsviken (KNn). Dock sågs paret såväl den 8/6 (SA, KHä) och den 11/6 (RNa) så inga starka indikationer på häckning finns. Den 13/6 sågs 3 ex. i Västerviken (JO). En honfärgad rastade den 9/8 i Pilkrogsviken (LÖ, KÖs).

SKEDAND (*Spatula clypeata*)

De första skedänderna, ett par, sågs den 12/4 i Häggnäsviken (SC, JE). Detta är ca 2,5 vecka senare än förra årets ankomstdatum. Dagen efter ankom ett par till Pilkrogsviken (KEN). Övriga lokaler där skedänder observerades under våren var Västerviken, ett par den 25/4 (KHä) samt Skanssundet med 3 hanar den 8/5 (PLt). Alla lokalerna hade rapporter flera datum men inga med högre häckningskriterier. På sensommaren, den 11/8 fanns 16 ex. i Häggnäsviken (JE). Därefter rastade mindre antal i såväl Pilkrogsviken som Tullgarnsvikarna fram till den 22/10 då sista rapporten kom, från Tullgarnsnäs (JE).

SNATTERAND (*Mareca strepera*)

Antalet rapporter av snatterand fortsätter att ligga på den nya höga nivån som gällt de senaste åren. Liksom förra året finns ett enstaka januarifynd, en hane vid Björnhagen den 22/1 (ANy). Sedan dröjde det till den 14/3 innan det första vårfyndet kom, en hane vid Skanssundet (UM). Det blev starten på frekventa rapporter, de första dagarna vid Skanssundet, sedan från olika lokaler.

Som oftast med simänderna är rapporter med höga häckningskriterier sällsynta. Detta år finns inga sådana alls för snatterand trots talrik förekomst hela häckningsperioden. Samtliga rapporter utom en kom ifrån havsvikarna. Den 1/5 rapporterades 2 hanar i Ånastjön, Turinge (PKy). Vissa lokaler hade större antal snatteränder under häckningstid:

- Pilkrogsviken: som mest 30 ex., den 11/6 (MLa)
- Skanssundet: som mest 16 ex., den 14/6 (SA)

- Tullgarnsnäs: som mest 15 ex., den 27/5 (JE)

Från högsommaren och framåt tidiga hösten samlades större och större antal på de bästa lokalerna:

- Pilkrogsviken: som mest 150 ex., den 22/8 (LW) och fortfarande 100 ex. den 29/9 (JO, GA)
- Skanssundet: som mest 45 ex., den 2/7 (SC) och 30 ex. den 7/9 (IG)
- Tullgarnsnäs: som mest 50 ex., den 13/8 (JE)
- Häggnäsviken: som mest 80 ex., den 25/9 och fortfarande 42 ex. den 5/11 (CL)
- Västerviken: som mest 39 ex., den 19/10 (UM, ALg)
- Björkarösund: som mest 45 ex., den 21/9 (PLt)
- Egelsviksskär: som mest 40 ex., den 30/9 (PKy)

Årets sista snatteränder lämnade trakten i mitten av november med sista rapporten den 21/11 om 2 ex. vid Västerviken (SC).

BLÄSAND (*Mareca penelope*) Sårbar (VU)

Två bläsänder sågs i Häggnäsviken den 18/1 (KHä, CL). En honfärgad sågs dessutom den 21/2 vid Östertälje båtklubb (SC). Vinterfynd har förekommit även tidigare under 2000-talet men är relativt sällsynt. De första vårflyttarna ankom den 9/4 med 2 ex. i Pilkrogsviken (MN). Därefter kom frekventa observationer under perioden fram till den 8/5. Sedan kom ett uppehåll fram till andra halvan av juni då hanar började samlas, främst i Pilkrogsviken. Största antal var 14 ex. den 22/6 (MO). Under hösten ökade antalen rastande bläsänder successivt under september för att nå de högsta antalen under oktober på flera av våra kustlokaler:

- Häggnäsviken: 150 ex. den 4/10 (JO, TWq), 140 ex. den 16/10 (CL)
- Västerviken: 40 ex. den 16/10 (HN, EE), 150 ex. den 19/10 (RNa)
- Pilkrogsviken: 120 ex. den 7/10 (ACm), 122 ex. den 12/10 (ALg)
- Björkarösund: 120 ex. den 21/9 (PLt)
- Skanssundet: 85 ex. den 12/10 (PLt), 64 ex. den 18/10 (UM)
- Mörköbron: 20 ex. den 9/10 (CL)

Årets sista fynd, 6 ex., gjordes den 7/11 vid Skanssundet (MLa, UM)

GRÄSAND (*Anas platyrhynchos*)

Större ansamlingar vintertid var 300 ex. vid Skanssundet den 2/1 (CL) och 350 ex. i Maren, Södertälje stad den 6/2 (UM). På sensommaren räknades 400 ex. i Västerviken, Tullgarn (EP). Det finns ett par rapporter om ungfåglar utplanterade för jakt, 100 ex. i Gerstabergs viltvatten den 4/6 samt 75 ex. vid Hummelhaga den 24/6 (AR). I slutet av året fanns 250 ex. vid uthamnen i Södertälje den 27/12 (RWs) och 400 ex. vid Skanssundet den 29/12 (SC).

STJÄRTAND (*Anas acuta*) Sårbar (VU)

Arten har en tydlig statistisk fyndbild från slutet av mars till början av maj samt augusti t.o.m. oktober med tyngdpunkt i början av september och med en övervikt på höstflyttningen. Årets rapporter stämmer väl in i detta mönster förutom en utstickande rapport av 2 ex. i Västerviken den 6/6 (KHä). Årets antal rapporter, 50 stycken, är normal jämfört med de senaste åren. Första vårfyndet var ett par vid Skanssundet redan den 14/3 (UM). Sedan dröjde det till den 6/4 innan 3 ex. rastade vid Tullgarnsnäs (SC) och sedan till den 15/4 med 4 ex. på samma lokal (JE). Därefter kom tätare rapporter. Som mest rastade 10 ex. under våren, i Häggnäsviken den 2/5 (JO, LAr, LG).

Under hösten fanns stjärtänder (samma?) i Björkarösund under en månads tid från den 9/9 med 13 ex. (SC), 17 ex. den 10/9 (JE) och 20 ex. den 7/10 (PLt). Ungefär under samma tid fanns en ansamling i Häggnäsviken med 17 ex. den 14/9 (JE), 12 ex. den 1/10 (MNs) och slutligen 6 ex. den 10/10 (JE, RNa) vilket också var årets sista fynd.

KRICKA (*Anas crecca*) Sårbar (VU)

2 ex. sågs födosökande vid Skanssundet den 9/2 (KHä). Därefter ankom vårflyttarna i mitten av mars med start den 9/3 med 1 ex. vid Pilkrogsviken (JIs) och sedan 6 ex. vid Skanssundet den 15/3 (KEN, PLt). Vårrapporterna bestod oftast av små antal upp till några tiotal. Den lokal som nådde de största

antalet under våren var Björkarösund med 70 ex. den 23/4 (BR, BSi). Under häckningstid finns rapporter om par i lämplig biotop men inga höga häckningskriterier. Två fall av parning /parningsceremonier finns, Pilkrogsviken den 17/4 (CL) och Stora Alsjön den 12/5 (MAp). Likt många andra sjöfågelarter ansamlas större flockar under hösten än under våren. Vid Tullgarnsnäs ökade antalet successivt under augusti och september. Den 30/9 nåddes toppen på 230 ex. (PLt). Vid Häggnäsviken blev största antalet 130 ex. den 16/9 (JE) och vid Pilkrogsviken 50 ex. den 12/8 (EP). Vid Skansundet var högsta antalet 45 ex. den 27/8 (SC). Antalen tunnades ut i månadsskiftet oktober, november. Sista krickorna sågs den 11/11 med 3 ex. vid Björkarösund (PLt) och vid Pilkrogsviken med 4 ex. (MAM).

RÖDHUVAD DYKAND (*Netta rufina*)

De årliga observationerna av rödhuvad dykand i vårt område fortsatte 2023 med betydligt fler rapporter än tidigare. Den 15/4 sågs 3 ex., två hanar och en hona (LAr m.fl.) i Igelstaviken. Dessa sågs av ett stort antal skådare de kommande tre dagarna. Efter tre veckors uppehåll sågs de igen den 6/5 vid samma plats (LS m.fl.) varefter ytterligare tre veckor gick tills nästa grupp rapporter startade den 25/5-5/6. Inga tecken på häckning finns då alla tre sågs återkommande. I augusti dök en hane i eklipsdräkt upp i Pilkrogsviken den 7/8 (RMO m.fl.). Denna sågs sedan i princip dagligen fram till den 18/8. Den 3/9 upptäcktes en adult hona på samma plats (HN, EE m.fl.) och rapporter om denna fågel fortsatte komma fram till den 27/9.

BRUNAND (*Aythya ferina*) Starkt hotad (EN)

Ett mindre antal övervintrande brunänder fanns i området under midvintern. En hane sågs vid Branddalsund den 19/1 (HA, ISA) och en hona vid Pilkrogsviken den 27/1 (AR, TSd). I andra halvan av februari tillkom fler fåglar och den 24/2 fanns 10 ex. i Västerviken (BKy). Det enda inlandsfyndet är 2 hanar som rastade i Simsjön den 9/4 (MLa). Inga rapporter tyder på häckning i vårt område. På sensommaren, den 17/8 (HH) och framåt sågs 1 hane i Pilkrogsviken. I oktober anslöt fler fåglar och den 19/10 var det 23 ex. (UM, ALg). Den 18/11 fanns hela 40 ex. utanför fågeltornet (EP). Efter den 27/11, då fortfarande 27 ex. fanns kvar (SC), finns inga fynd.

VIGG (*Aythya fuligula*)

Viggflockar på åtskilliga tusen är typiskt under vintertid och tidig vår. Årets allra största ansamlingar var:

- Västerviken: 11 000 ex. den 29/1 (CL, IL)
- Björnhagen: 7500 ex. den 10/1 (JE)
- Norasjön: 3500 ex. (minst) den 2/5 (HN, EE)

Efter första veckan i maj upphörde rapporterna av större flockar. Den enda rapporten om häckning kom från Simsjön den 13/6, en hona med några ungar (BLj).

BERGAND (*Aythya marila*) Starkt hotad (EN)

Rapporter om 1–4 ex. bergand kom löpande under januari och februari. Sista tredjedelen av mars ökade antalen tydligt. Den 20/3 sågs 20 ex. i Västerviken (RNa) och den 26/3 fanns hela 90 ex. i Häggnäsviken (SC). Antalen kring Tullgarn ökade successivt och den 1/5 räknades 180 ex. i Tullgarnsviken (JE, näst största flocken på 50 år enl. AP, största var 200 ex. i jan. 2021). Vid mitten av maj tunnade antalen ut på grund av flyttning vidare norrut. Ett fåtal verkar ha översomrat i vårt område. Ett par sågs i Västerviken under slutet av maj och fram till den 10/6 och sedan en hona den 20/6 (RNa). Den 7/7 fanns ett ex. i Häggnäsviken (CL). De sista dagarna av juli fanns 2 ex. i Pilkrogsviken (KEN m.fl.) och i början av augusti några ex. i Häggnäsviken. Som med många arter är det svårt att avgöra om sena vårflyttare avlöses av tidiga höstflyttare eller om det är samma individer som översomrar. Under hösten rastade som mest 10 ex. i Häggnäsviken, t.ex. den 4/10 (JO, TWq).

EJDER (*Somateria Molliissima*) Starkt hotad (EN)

Ankomsten av de första ejdrarna den 20/3 (1 hane vid Salsudd, UM) är ett normalt datum. Kommande vecka fyllde det på med fler fynd. Den 2/4 räknades ett ovanligt stort antal vid Hornö udd, 500 ex. (JE, SC). Andra bra siffror var 75 ex. vid Björnhagen och 80 ex. vid Skanssundet den 9/4 (KN, AGr) samt 70 ex. vid Branddalsund den 10/4 (KEN). En anmärkningsvärd observation är 320 ex. utanför Hornö udd den 29/5 med kommentar att det endast var enstaka honor. Ett antagande är att honorna låg på bo vid den tiden. Ca två veckor senare kom de första rapporterna om ungar:

- Den 16/6 rapporterades 4 pulli vid Skanssundet (MLa) och den 19/6 10 st (TSd)
- Den 18/6 sågs 7 pulli vid Tullgarnsnäs (SC)
- Den 27/6 sågs 3 1k/pulli vid Litet skär, Branddalsund (AR)

Dessa tre lokaler dominerade under juni och juli. Endast två fynd finns sedan i augusti och därefter inga. Sista noteringen var den 24/8 vid Skanssundet (UM, ALg).

SVÄRTA (*Melanitta fusca*) Sårbar (VU)

Svärtan är årligen sedd i området men mycket sparsamt. Från 2023 finns två fynd. 1 ex. sågs förbiflygande vid Skanssundet den 1/4 (PLt) och den 29/4 sågs 15 ex. rasta utanför Tunanäs, Mellersta Mörkö (SC).

SJÖORRE (*Melanitta nigra*)

Under april och början av maj finns ett antal fynd av varierande antal, främst från östra sidan av Mörkö. Årets första fynd var 2 ex. i fjärden S Ulvsundet den 8/4 (AR). Den 27/4 rastade hela 60 ex. vid Björnhagen (HAs, ASst). En intressant rapport är hörda sträckande sjöorrar kl. 22 den 22/4 vid Baggtorp (JE). På tidiga vintern hittades 1 honfärgad den 15/12 vid Salsudd (SC). Troligen samma fågel sågs sedan vid spridda tillfällen i trakten året ut.

ALFÅGEL (*Clangula hyemalis*) Starkt hotad (EN) avser övervintrande population

Mindre antal övervintrande alfåglar rapporterades hela vintern, främst öster och söder om Mörkö men även enstaka i de inre vikarna såsom Tullgarnsområdet. Ett fynd särskilt värt att nämna är hela 160 ex. den 20/1 vid Tunanäs, mellersta Mörkö (JE, SC). Det totala antalet rapporter är betydligt fler än vanligt. Under april, med tyngdpunkt under andra halvan av månaden brukar större ansamlingar finnas kring Hornö på sydligaste Mörkö. Detta år fanns här 200 ex. den 21/3 (BLj), 500 ex. den 2/4 (JE, SC) och 1600 ex. den 22/4 (TBe). Fortfarande den 4/5 fanns 200 ex. utanför Egelsviken (JE). Ett udda fynd detta år är en ensam fågel under sommaren vid Tullgarn. Den sågs först den 12/7 i Västerviken (GSI) och sedan igen vid Tullgarnsnäs den 23/7 (RH) och sedan fram till den 6/8. Det var varierande ålders/könsbestämning men foton visar att det var en hane (om det nu var en och samma fågel). En ensam hane sågs även senare under hösten på olika lokaler. Mot slutet av året samlades åter mindre vinterflockar öster om Mörkö med t. ex. 65 ex. vid Egelsviken den 17/12 (SC).

KNIPA (*Bucephala clangula*)

Större ansamlingar av knipa kan förekomma när som helst på året, även när det till synes är häckningstid. Exempel på detta är Västerviken där det den 26/5 fanns ca 200 ex., den 1/6 257 ex. och den 4/7 190 ex. (RNa). I Häggnäsviken fanns därefter den 6/8 300 ex. (AO). Under vintertid var de största ansamlingarna 200 ex. vid Tunanäs den 15/1 (SC) och 250 ex. i Tullgarnsviken den 2/12 (JE). Ett antal rapporter om lyckad häckning i form av sedda ungar har inkommit:

- Seminarieparken, Ytterjärna: Ej angivet antal pulli den 2/6 (AR)
- Nådhammars gård, Vårdinge: 9 pulli den 6/6 (MLa)
- Hummelhaga: 11 pulli den 16/6 (AR)
- Lövnäsbadet, Yngern: 4 pulli den 17/6 (MOB)
- Årby viltvatten, Ytterenhörna: 4 pulli den 12/6 (MA)

Noterbart är att ingen av dessa lokaler hade rapporter om sedda ungar förra året. Det hade däremot 6 andra liknande lokaler. Detta visar att rapporterna reflekterar med vilka lokaler fågel-skådarna valt att besöka i rätt tid snarare än var häckningar verkligen ägt rum.

SALSKRAKE (*Mergellus albellus*)

Övervintrande salskrakar är en karaktärsart i vårt område. Precis enligt normalt mönster sågs salskrakar in i första veckan av maj och återkom sedan första veckan av oktober. De största antalen rörde sig i området kring Tullgarn. En sammanfattande rapport från den 19/2 anger totalt 490 ex. i Häggnäsviken, Västerviken och Tullgarnsfjärden (JE, SC). Lite senare, den 23/3 sågs 225 ex. i Rävsnäsviken (JE). Ett sent vårfynd var en hona i Västerviken den 7/6 (RNa). Efter sommaruppehållet kom ett tidigt höstfynd, en hona i Häggnäsviken den 31/8 (JO). Höstfynden var sedan från enstaka till några tiotals, mest kring Tullgarn men även från andra platser såsom Pilkrogsviken, Björkarösund (60 ex. den 1/11 och den 18/11 PLt) och östra Mörkö. Största höstansamling var 105 ex. i Häggnäsviken den 22/11 (CL).

STORSKRAKE (*Mergus merganser*)

Till skillnad från småskranken samlar storskraken i våra trakter ihop sig till stora flockar vintertid. De kan vissa år bli flera tusen. Största räknade flock detta år var dock "bara" 500 ex., intressant nog i Skillötsjön, Vårdinge den 2/11 (KGS). Andra exempel på stora flockar var 280 ex. i Järnafjärden den 16/1 (UM) och 280 ex. vid Tullgarnsnäs den 8/2 (SC). Ett ytterligare fynd värt att nämna var 200 ex. i Boviken, södra Mörkö den 9/4 (BEx). Storskraken använder de inre vattnen mer än småskranken och ses ofta i flockar vid Mörköbron eller Björkarösund, där 200 ex. fanns den 10/4 (KM). I det sammanhanget kan också 70 ex. i Årby viltvatten den 19/4 (MA) nämnas.

SMÅSKRAKE (*Mergus serrator*)

Småskrake uppträder enstaka eller i mindre grupper under hela året. Under 2023 finns inga fynd om fler än 9 ex. (Tunanäs den 30/4, JE). 8 ex. fanns vid Egelsviksskär, som är en av de säkraste lokalerna för småskrake, den 27/1 (MLa). Som vanligt var det flest rapporter under april och maj. Tullgarnsområdet samt Mörköns östra sidan från Hornö till Skanssundet dominerar men några fynd uppe vid Branddalsund finns också. Fynd som indikerar häckning saknas.

JÄRPE (*Tetrastes bonasia*)

2023 blev ett år utan observationer av järpe. Arten har de senaste åren observerats ungefär vartannat år.

TJÄDER (*Tetrao urogallus*)

Av årets 17 rapporter var 10 st. observerade fåglar och resten gällde spår eller spillning. Det flesta rapporterna kom ifrån Sjudaskogarna men tre är ifrån skogarna söder om Ytterenhörna. Ifrån det senare området rapporterades äldre spillning vid Soludden nära Malmsjön den 1/1 ((ASI). En höna stöttes vid Lilla Acksjön den 15/2 (SC) och likaså en höna sågs födosökande vid Acksjöarna den 28/2 (JE). I Sjudaskogarna noterades spår i snön från en spelande tupp den 4/2 (SB). Övriga rapporter på våren var färsk spillning vid Hålltorp, norr om Mölnbo den 23/3 och den 21/4 (AE), 1 ex. förbiflygande samt spår vid Vattgruvmossen den 2/4 (AR) och 1 ex. födosökande den 3/4 samt en sedd tupp den 14/4 vid St Alsjön (OW). Observera att tjäder är en art som skyddas gällande rapporter med häckningskriterier så alla fynd redovisas inte här. Under sommaren och hösten finns ett mindre antal rapporter om främst honor från Sjudaskogarna.

ORRE (*Lyrurus tetrix*)

4 rapporter är en genomsnittlig siffra för 2000-talet. Tre av fynden är från den klassiska lokalen Vattgruvmossen. Den 14/2 observerades här 3 ex. varav en sågs i ett träd och två hördes spelande (JE, KHy). Även den 2/4 noterades 3 ex. spelande (AR) och den 20/4 hördes spel från tre håll varav två bedömdes ha flera ex. (JE). Från Sandbrink på Mellersta Mörkö finns en något osäker observation av en stött höna den 15/4 (RWs).

RAPPHÖNA (*Perdix perdix*)

Senast raphöna rapporterades var vintern 2020 då ett ensamt exemplar fanns på norra Mörkö. 2019 var senast en mindre flock sågs. 2023 saknas fynd i Artportalen men en andrahandsrapport med

tillhörande film kom på vårt Band "Fåglar i Södertälje och Nykvarn". Fyndet, 1 ex., gjordes vid Lina Herrgård den 31/3 (SSa). I övriga Sörmland fanns 2023 små antal på Fogdölandet NV Strängnäs, i trakterna NV Nyköping samt utanför Katrineholm.

VAKTEL (*Coturnix coturnix*)

Endast två fynd av vaktel är en låg siffra. Ett av fynden (ALg m.fl.) var en spelande hane som hördes kring Sandasjön på norra Mörkö under perioden 27/5-17/6, mestadels N och V om sjön. Den 16/7 hördes ett vaktelslag vid Tavesta gamla tomt, Järna (Moraåns Dalgång naturreservat) (LK).

NATTSKÄRRA (*Caprimulgus europaeus*)

En tämligen normal fyndbild som startade med ett spelande ex. vid Mikaelgårdens berg den 21/5 (AR). Dagen efter spelade ett ex. vid Tuna, Ytterenhörna (MA). Sedan kom en rad rapporter från slutet av maj till början av juli från olika platser, flest som vanligt från Sjundaskogarna men även ett par från Mörkö. Från området Yngsviken – St Alsjön rapporterades återkommande flera ex., t.ex. 5 ex. den 6/6 (SB). Längre söderut, kring Hälltorp N Mölnbo noterades 4 ex. den 12/6 (AE). Den 5/6 noterades spel i skogarna NNV Kallfors (EHå). Värt att notera är också sedda födosökande vid Tuna, Ytterenhörna den 13/8 och 14/8 (MA).

GÖK (*Cuculus canorus*)

Från och med dagen för årets första hörda gök, den 9/5 vid Tullgarnsnäs (JE), rapporterades spel dagligen under maj och sedan fram till den 9/7. Därefter finns några få rapporter om sedda fåglar, varav en 1K vid Vreta, Hölö den 9/8 och 10/8 (SA), vilka också var årets sista. Såväl första som sista observation är tämligen långt från extremvärdena för de senaste 10 åren.

TORNSEGLARE (*Apus apus*) Starkt hotad (EN)

Tornseglaren brukar ankomma andra veckan i maj och gjorde så även detta år. Den 10/5 sågs 5 ex. förbiflygande vid Vreta, Hölö (SA). Det var dock glest med rapporter inledningsvis med 14/5 som andra fynd (Södertälje centrum, ATr) och den 20/5 som tredje (Brunnsäng, Södertälje, KN). Först därefter verkar de större antalen ha anlänt. Som vanligt rapporteras knappt några häckningskriterier. I år inga högre än "par i lämplig häckbiotop", alltså inga sedda bobsök alls. Arten är klassad som "starkt hotad" på rödlistan och det råder brist på boplatser. Var häckar tornseglare i Södertälje och Nykvarn? Största rapporterade ansamling på sensommaren var 100 ex. över fälten på norra Mörkö den 2/8 (AR). De frekventa rapporterna slutade komma två veckor in i augusti och efter den 14/8 finns bara ett fynd om 3 ex. sträckande S vid Häggnäsviken den 27/8 (AR).

SKOGSDUVA (*Columba oenas*)

Årets första skogsduva rapporterades den 9/2 vid Löten på södra Mörkö (BEx). Därefter kom fynd med några dagars mellanrum. Större ansamlingar är ovanliga på våren och största flock som rapporterades var 21 ex. vid Mörkö kyrka den 28/3 (TSd). Om hösten blir flockarna större. Till exempel rapporterades den 7/10 200 ex. i flera flockar födosökande vid Tullgarnsnäs (JE) samt 200 ex. förbiflygande fälten norra Mörkö (JE). Årets sista noteringar kom den 9/10 från flera lokaler (AR, UM, ALg).

RINGDUVA (*Columba palumbus*)

Det verkar ha funnits fler övervintrande ringduvor den här vintern än förra då rapporterna är utspridda över januari och början av februari både gällande tid och plats. Större rastande flockar började rapporteras i slutet av mars. Till exempel rastade 350 ex. vid Dåderö, norra Mörkö den 28/3 (TSd) och 130 ex. samma dag vid Tveta (KEN). Den 8/4 var antalet vid Dåderö 500 ex. (AR) och samma dag räknades 300 ex. vid Yttereneby (AR). Några sträcksiffror från hösten vid Häggnäsviken var minst 1000 ex. den 5/10 och 5000 ex. den 6/10 (AR). Den 13/10 räknades 3460 ex. (varav 1100 i en flock) från Kasberget, Tullgarn (AR). Det finns fler dagar under de två första oktoberveckorna med bra siffror som indikerar att huvuddelen av sträcket gick under denna period. Mindre antal rapporterades sedan

fram till den 23/11, då på Tomtevägen i Södertälje (LS). Ett sent decemberfynd kom den 21/12 på Vikingavägen i Södertälje (SC).

TURKDUVA (*Streptopelia decaocto*)

Den lilla men under många år stabila förekomsten av turkduva i Södertälje Södra verkar nu ha upphört. Rapporter om 1 ex. och vid endast två tillfällen 2 ex., den 28/1 (LW) och den 2/4 (GL, RLM), inkom från årets början och fram till den 7/6 då 1 ex. hördes sjungande vid Hertig Carls väg (SA). Därefter finns inga fynd. Ett enstaka fynd finns rapporterat från Vallmostigen i Järna den 22/6 (OE). Några dagar senare, den 28/6, kom en rapport på Band "Fåglar i Södertälje och Nykvarn" om 1 ex. från närliggande Överjärna kyrka från samma rapportör.

VATTENRALL (*Rallus aquaticus*)

Endast ett vinterfynd gjordes detta år, 1 ex. i Bränningeån den 6/1 (KHy). Vårens första rapport kom sedan den 15/4 med två hörda fåglar i Träsket, Pershagen (AR). Under resten av april samt under maj kom sedan fynd i Simsjön (locklåte men senare även spel/sång) den 22/4 (SC), spel/sång vid Baggtorp, mellersta Mörkö den 22/4 (JE), Sandasjön (spel/sång) den 30/4 (JE) samt Boviken den 30/4 (JE). Spel/sång rapporterades från Träsket, Pershagen den 1/6 (SC), från Ängsholm, norra Mörkö den 10/6 (JE) samt från Mörköbron den 17/6 (SC). Även andra lokaler förekommer under sommaren. En höstobservation värd att lyfta fram är en 1K vid Västerviken den 10/9 (RNA).

KORNKNARR (*Crex crex*)

Kornknarren fortsätter att vara årlig men mycket sporadisk. 2023 finns endast ett fynd. En knarr spelade vid Skarlunda kärr från den 23/6 (ALg). Sista rapporten från platsen var den 7/7 (ALg).

SMÅFLÄCKIG SUMPHÖNA (*Porzana porzana*) Sårbar (VU)

Från att ha varit i princip årlig i vårt område under 2010-talet har vi nu två år i rad utan fynd.

RÖRHÖNA (*Gallinula chloropus*)

En rörhöna övervintrade inne i Nykvarn vintern 22/23 (flera rapporter från olika platser under januari och början av februari, BKy) och ett ex. fanns där även i december 2023 (BKy). En tidig vårrapport finns sedan från Nykvarn, 1/4 (HH) men sedan inga under häckningssäsongen. Övriga vårrapporter är:

- Seminarieparken, Ytterjärna med 1 ex. den 17/4 samt sedan även den 20/4
- Dammen vid Yttereneby gård med start den 23/4 (JE, SC). 2 dagar senare fanns här 2 ex. (JO) och den 28/5 rapporterades om samlande av bomaterial (SC). 4 ungar sågs den 18/7 (SC) och den 1/8 rapporterades 5 1K samt ungar från en andra kull (AR).
- Dagvattendammen vid McDonalds i Moraberg, 1 ex. den 1/5 (PKy)

I Pilkrogsviken sågs en 1K den 3/9 (HQ) och i Lina Lersjö en 1K den 23/9 (SC).

SOTHÖNA (*Fulica atra*)

Sothönan är stannfågel i våra trakter och ansamlas vintertid i stora flockar. Tidiga årets största ansamlingar fanns vid Skansundet med som mest 500 ex. den 8/2 (MLa) och Björnhagen med högsta antal 300 ex. den 19/2 (PKy) samt den 26/2 (HA, ISA). På sensommaren och hösten var det Pilkrogsviken och Häggånsviken som drog störst antal. Den 30/8 fanns 430 ex. (SC) i Pilkrogsviken och i Häggånsviken fanns 1050 ex. den 3/9 (CL).

TRANA (*Grus grus*)

Ett mindre antal rapporter av de första tranorna kom under de första dagarna i mars varefter det blev ett uppehåll mellan den 5/3 och 15/3 innan mer frekventa rapporter kom. Årets första var 1 ex. som rastade vid Västerviken morgonen den 2/3 (RNA). Senare samma dag och dagen efter kom fler rapporter från norra Mörkö och Ytterjärna. Vårens rapporter gällde oftast enstaka fåglar eller par men grupper upp till några tiotals förekom från slutet av mars och framåt. De tidigaste exemplen på detta

var 20 ex. vid Häggnäsviken den 31/3 (MLa), 30 ex. vid Kumla, Ytterjärna den 1/4 (DLi) och 25 ex. vid Järna trafikplats den 5/4 (ER, AHd).

Häckningskriterier har rapporterats från ett antal lokaler. Oftast handlar det om par i lämplig häckningsmiljö vilket setts på tämligen många platser. En rapport gällde ruvande fågel, vid Snebro, Nykvarn den 13/5 (BKy). Sedda pulli/1K från tidiga datum är mest troliga som närliggande häckningsplatsen. I juni finns följande rapporter:

- Simsjön: 2 pulli den 9/6 (AR) och sedan två vuxna med en unge den 13/9 (BLj)
- Hummelhaga: 1 pulli den 16/6 (AR)

Senare sedda 1K var 3 ex. den 5/8 vid Jullen, Vårdinge (PKy) samt 2 ex. vid Skanssundet den 9/8 (UM). En lokal där häckning tidigare skett är Sundsviks viltvatten. Den del av sjöns omgivning där häckningen tidigare skett är nu dock bebyggd. Trots det sågs ett par på denna plats den 5/4 (BKy) men utan möjlighet till häckning.

Flockar av tranor, troligen icke häckande fåglar, sågs även detta år under häckningssäsongen och högsommaren. Exempel på detta är 38 ex. vid Sandasjön den 27/6 och 40 ex. på samma plats den 14/7 (CL). Den 22/7 räknades 110 ex. vid Björkarösund (PLt). I mitten av augusti ökade denna grupp i antal och var den 13/8 uppe i 340 ex. (PKy) och dagen efter 380 (CL). Stora flockar, eventuellt också samma grupper, rapporterades från olika platser t o m första veckan i oktober. T.ex. rastade 550 ex. vid Tullgarnsnäs den 29/8 (KEN, LAr) och 400 ex. på Hågafälten, mellersta Mörkö den 13/9 (MLa). En bra sträckdag var den 1/10 då 2130 ex. räknades vid Häggnäsviken (AR). Sista datumet med rastande tranor var den 5/10 med 75 ex. på Hågafälten (HAN, BB). Samma dag rapporterades sträckande flockar av flera personer (NJ, JE, AR).

SMÅDOPPING (*Tachybaptus ruficollis*)

Endast 35 rapporter detta år, vilket är andra året i följd med färre rapporter än året innan. Första vinterrapporten kom den 26/2 med 1 ex. förbiflygande vid Skanssundet (HA). Därefter följde ytterligare 1 ex. den 1/3 vid Skanssundet (PLt), 1 ex. vid Branddalsund den 7/3 (AR) och 2 ex. rastande vid Skanssundet den 12/3 (PLt). Årets sista rapport kom den 28/10 med 1 ex. vid Lina Lersjö (BSi).

Från den 16/4 t.o.m. den 23/9 inkom ett flertal rapporter från Lina Lersjö där 1K noterades och sannolik häckning ägt rum. Häckning också vid Vällingen, Hummelhaga den 16/6 då pulli noterades (AR).

GRÅHAKEDOPPING (*Podiceps grisegena*)

2 rapporter av denna art i år (förra året saknades rapporter helt och året därför inkom endast 1 observation)

Den 22/4 observerades 2 ex. vid Hornö, Mörkö (AR) och 1 ex. i vattnet utanför Tullgarn samma dag (BSi).

SVARTHAKEDOPPING (*Podiceps auritus*)

Drygt 100 rapporter i år, vilket är i paritet med föregående år. Årets första rapport kom den 8/4 med 2 ex. vid Pilkrogsviken (JGg).

Under våren t.o.m. maj rapporterades enligt följande:

- Lina Lersjö: Som flest 5 ex. under andra halvan av april (JO m.fl.) och i maj som flest 8 ex. den 12/5 (SB).
- Tullgarnsnäs: 3 ex. den 15/4 (JE), 2 ex. den 17/4 (JE, KHy) den 20/4 (JE), den 1/5 (JE, KHä) och den 4/5 (JE).
- Sundsviks vildvatten: Som mest 6 ex. den 16/4 (NJ), 7 ex. den 21/4 (MA), 12 ex. den 1/5 (PKy), 10 ex. den 4/5 (BKy), och 8 ex. den 29/5 (BKy).
- Västerviken, Tullgarn: 4 ex. den 16/4 (AAn, JKa) 7 ex. den 13/5, 3 ex. den 15/5, 5 ex. den 16/5, den 17/5 och den 21/5, samtliga (RNa) 4 ex. den 22/5 (RNa,MLa), 3 ex. den 31/5 (RNa)
- Pilkrogsviken: 1 ex. den 20/4 (HQ), 2-3 ex. den 21/4 KE, CL m.fl.), 2 ex. den 24/4 (JO). 3 ex. den 25/4 (JO, KEN) och 2 ex. den 26/4 (MOB, AR)
- Simsjön, Hölö: 2 ex. den 25/4 (AR), 4 ex. den 7/5 (BKy), 2 ex. den 21/5 (MLa).

- Häggnäsviken, Tullgarn: 1 ex. den 30/4 (EP) och 1 ex. den 27/5 (KEN)
- Seminarieparken, Ytterjärna: 2 ex. den 30/4 (HQ)

Konstaterade häckningar:

- Lina Lersjö: Bobygge den 7/5 (CGB) Pulli noterades sedan enligt följande: 4 ex. den 6/7 (KE), 2 ex. den 7/7 (KEN), den 9/7 (AEn) och den 29/7 (KEN).

Under sensommaren/hösten noterades som flest 4 ex. vid Tullgarnsnäs (KEN, LAr), annars mellan 1 och 3 ex., de flesta vid Tullgarnområdet, Lina Lersjö och Pilkrogsviken. Årets sista rapport kom den 19/10 med 1 ex. vid Västerviken, Tullgarn (UM).

STRANDSKATA (*Haematopus ostralegus*)

Årets första rapport inkom den 23/3 med 1 ex. vid Skanssundet, Mörkö (JE, AR). Under häckningstid (april-juni) gjordes ett 170-tal observationer med mellan 1 och 5 ex., de flesta från Skanssundet och Häggnäsviken, i ett fall 7 ex. den 22/6 vid Häggnäsviken (RFd).

Häckning konstaterad vid Slottsholmen/Ragnhildsborg även i år där 2 pulli rapporterades den 3/6 (KE) och 1 pulli den 11-14/6 (JIs).

Under andra halvåret kom det 9 rapporter från Skanssundet med mellan 1 och 3 individer. Vidare kom det 1 rapport vardera från Tullgarnsnäs, Maren i Södertälje och från Norra Mörkö. Från Pilkrogsviken rapporterades det hela 120 ex. förbiflygande den 8/8 (SC). Den största samling som tidigare rapporterats i våra kommuner under 55 år enligt AP är 23 ex. år 1993. Årets sista observation gjordes den 21/9 med 2 ex. vid Tullgarnsnäs (NJ).

LJUNGPIPARE (*Pluvialis apricaria*)

Årets första rapport kom den 21/3 med 1 ex. vid Björkarösund, Mörkö (PLt). Detta är 1 vecka tidigare än "medelankomstdatum". Våren t.o.m. maj gav bara två ytterligare rapporter: 11 ex. den 10/5 på Norra Mörkö (UM) och 12 ex. den 11/5 vid Smedsta, Hölö (AR).

Under sensommaren/hösten inkom ett 50-tal rapporter, de flesta från Mörkö och Järna trafikplats men också från Pilkrogsviken, Taxinge och Tullgarnsvikarna. Som flest noterades en flock med 40 ex. den 1/8 flygande över Norra Mörkö (AR). Årets sista rapport kom den 12/10 då 2 ex. rastade på Norra Mörkö (PLt).

KUSTPIPARE (*Pluvialis squatarola*)

Liksom föregående år fanns inga vårrapporter detta år heller.

Under hösten mellan den 10/8 och den 3/10 inkom följande rapporter:

- Järna trafikplats: 7 ex. vid översvämning den 10/8 (SB, KEN, LAr)
- Pilkrogsviken: 2 ex. den 10/8 (SC, AR)
- Tullgarnsnäs: 1 ex. den 13/8 (JE) den 29/8 (SC) och 2 ex. den 30/9 (PLt)
- Skanssundet, Mörkö: ett 20-tal observationer med 1 ex. vardera mellan den 17/9 och den 3/10 vilket också blev årets sista rapport.

TOFSVIPA (*Vinulus vinulus*) Sårbar (VU)

Årets första ex. rapporterades den 28/2 från Sandasjön, Mörkö (ASt). Vårens största antal rapporterades med 215 ex. från fälten Norra Mörkö den 22/3 (SC).

Ruvande fåglar noterades på följande platser:

- Skanssundet: 3 ex. den 3/5 (AR), 2 ex. den 12/5 (HN, EE), 1 ex. den 18/5 och den 27/5 (PLt)
- Västerviken: 2 ex. den 5/5 (HN, EE)
- Snebro, Taxinge: 2 ex. den 13/5 (BKy)
- Pilkrogsviken: 3 ex. den 13/5 (AR).

Pulli rapporterades från Skanssundet den 14/6 (SA), den 17/6 och den 19/7 (PLt) samt från Simsjön, Hölö den 13/6 (BLj).

Under sensommaren/hösten rapporterades stora anhopningar vid ett flertal tillfällen bl.a 500 ex. vid Häggåsviken den 2/9 (PLt), den 5/9 (JE) och den 8/10 (AR). Från Tullgarnsnäs 590 ex. den 28/9 (SC) och 600 ex. den 8/10 (KHä). Årets sista rapport inkom den 18/11 med 6 ex. vid Nygård, Mörkö (AR) och 85 ex. vid Björkarösund, Mörkö (SC).

MINDRE STRANDPIPARE (*Charadrius dubius*)

Årets första rapport kom den 9/4 med 1 ex. vid Pilkrogsviken (LAr). Under första halvåret inkom ett 100-tal rapporter, de flesta från Pilkrogsviken men också många från Skansundet, Västerviken och Igelsta i Östertälje samt enstaka från Järna och Turinge. Årets sista rapport kom den 29/8 med 1 ex. vid Pilkrogsviken (KEN, LAr, AEn).

Pulli observerades den 4/6 vid Västerviken (JO, RNa). Troliga eller möjliga häckningar indikeras av rapporterna från Skansundet, Pilkrogsviken, Igelsta samt Järna Kross & Grus.

STÖRRE STRANDPIPARE (*Charadrius hiaticula*)

Årets första rapport kom den 15/3 med 2 ex. rastande vid Skansundet (PLt).

3 pulli noterades vid Skansundet under perioden 11/6-16/7 (MLa, SC, UM).

Under sensommaren/hösten sågs som flest 38 ex. vid Taxinge, Nykvarn (BSk), 41 ex. vid Pilkrogsviken den 28/8 (MLa) och 38 ex. vid Järna trafikplats den 10/8 (SB, LAr). Årets sista rapport kom den 2/10 med 1 ex. rastande vid Pilkrogsviken (HQ).

STORSPOV (*Numenius arquata*) Starkt hotad (EN)

Årets första rapporter kom den 12/4 med 2 ex. rastande vid Pilkrogsviken (HQ) och 1 ex. förbiflygande över slottsparken, Tullgarn (RNa). Detta är knappt 1 vecka senare än "medelankomstdatum". Under våren/försommaren inkom ett drygt 20-tal rapporter med som flest 25 sträckande vid Tullgarnsnäs den 15/4 (JE).

Sensommaren/hösten gav ett 15-tal rapporter med som flest 25 ex. rastande vid Västerviken, Tullgarn den 7/8 (SC). Årets sista rapport kom den 30/8 med 1 ex. rastande vid Häggåsviken (CL).

SMÅSPOV (*Numenius phaeopus*)

Årets första rapport kom den 3/5 med 4 ex. vid Tullgarnsnäs (SB). Därefter följde rapporter med 1 ex. vardera från Häggåsviken den 6/5 (KHä) och den 7/5 (RNa), från Tullgarnsnäs den 14/5 (TSn), från Västerviken den 17/6 (RNa) och den 8/8 (JSs). Årets sista rapport kom den 22/8 med 1 ex. sträckande vid Tullgarnsnäs (KEN, MLa, PKy).

RÖDSPOV (*Limosa limosa*)

Årets första rapport avsåg 1 ex. den 8/7 vid Pilkrogsviken (SC, MBs), denna individ var troligen kvar även den 9/7 (SC, EP, ÖJ)

Den 14-16/7 rapporterades 1 ex. vid Pilkrogsviken (SC, OE, BHo, LG) och den 18-19/7 1 ex. födosökande vid Västerviken, Tullgarn (RNa, KHä). Den 20/7 kom rapporter om 1 ex. vid Häggåsviken (CL) och 1 ex. vid Pilkrogsviken nästan samtidigt (HQ), senare på kvällen om 2 ex. vid Västerviken (RNa, JO). Den 21/7 rapporterades om 1 ex. vid Pilkrogsviken av ett flertal observatörer. Kan mycket väl vara en serie fynd av samma fåglar som varit rörliga i trakten den 8/7 – 21/7. Årets sista rapport kom med 2 ex. rastande vid Pilkrogsviken den 15/9 (IP).

MYRSPOV (*Limosa lapponica*) Sårbar (VU)

Som oftast gjordes inga iakttagelser under våren/försommaren. Det första exemplaret rapporterades från Skansundet den 13/7 (UM). Därefter kom följande rapporter: Den 18/7 2 ex. vid Västerviken (JW, GW), den 12/8-18/8 kom rapporter med mellan 1 och 5 ex. vid Skansundet från ett antal rapportörer. Den 16/8 kom rapport om 1 ex. vid Järna trafikplats (AR, HQ, SC). Årets sista observation gjordes vid Häggåsviken med 6 ex. den 29/9 (GA).

BRUSHANE (*Calidris pugnax*) Sårbar (VU)

Årets första rapport kom den 24/4 med 2 ex. vid Pilkrogsviken (LG). Under vårsträcket inkom så ett 40-tal rapporter med som flest 16 ex. vid Häggnäsviken den 9/5 (JE)

Under höststräcket inkom cirka 300 rapporter, många med stora antal såsom 80 ex. Säbyfältet, Järna den 25/8 (HQ) och 85 ex. Västerviken den 28/8 (RNa) och med som flest 140 ex. den 7/9 vid Mörköbron (UM, ALg). Detta är det högsta antalet på 25 år enligt AP. Årets sista rapport kom den 19/8 med 1 ex. rastande vid Nöckna, Mörkö (UM, ALg)

MYRSNÄPPA (*Calidris falcinellus*)

Endast 1 rapport av denna art i år då 1 ex. observerades den 19/9 vid Pilkrogsviken (LAr). Myrsnäppan är alltid mycket fåtalig i vårt område och vissa år saknas fynd helt.

MOSNÄPPA (*Calidris temminckii*)

Årets första mosnäppa rapporterades den 16/5 vid Skanssundet (UM, ALg), 6 dagar "försenad" vilket är mycket för en maj-art (se "Några flyttfåglars ankomst"). Under resten av maj inkom endast 2 rapporter, nämligen 1 ex. den 18/5 vid Skanssundet (JE) och 1 ex. den 21/5 vid Pilkrogsviken (BKy).

Från mitten av juli t.o.m. augusti inkom ett 35-tal rapporter från Skanssundet, Pilkrogsviken, Tullgarnsnäs och en översvämning vid Järna trafikplats. 2 ex. noterades den 13/7 vid Skanssundet (UM) och den 19/8 vid Pilkrogsviken (MBd), alla övriga rapporter 1 ex. vardera. Många av rapporterna avser samma individer. Årets sista rapport kom den 21/8 med 1 ex. vid Pilkrogsviken (KHä), 1 ex. vid Skanssundet (MLa) och 2 ex. vid Västerviken (SC, CL).

KÄRRSNÄPPA (*Calidris alpina*)

Årets enda vårrapport kom den 6/5 då hela 32 ex. rastade vid Häggnäsviken (KHä). Detta är det näst högsta rapporterade antalet på vårsträcket på 60 år enligt Artportalen.

Under sommaren/hösten inkom cirka 250 rapporter med som flest 54 ex. den 24/8 vid Skanssundet (UM, ALg) och 65 ex. den 30/9 vid Tullgarnsnäs (PLt). Årets sista kärrsnäppor siktades den 12/10 då 1 ex. sågs vid Häggnäsviken (MOB) och 1 ex. vid Skanssundet (ALg).

KUSTSNÄPPA (*Calidris canutus*)

Endast 2 rapporter av denna art i år med 1 ex. vardera, båda från Skanssundet, den 16/7 (SC) och den 18/7 (JW, GW).

SPOVSNÄPPA (*Calidris ferruginea*)

Årets första rapport kom den 13/7 med 2 ex. rastande vid Skanssundet (SC). Därefter följde ett 65-tal rapporter med mellan 1 och 3 ex. de flesta från Pilkrogsviken, Skanssundet och Västerviken men också från Tullgarnsnäs och en översvämning nära Järna trafikplats. Årets sista rapport kom den 18/9 med 1 ex. från Pilkrogsviken (EP, HQ).

SMÅSNÄPPA (*Calidris minuta*)

Inga vårrapporter i år. Under hösten inkom ett 45-tal rapporter varav 3 st. från Västerviken, övriga från Pilkrogsviken. De från Pilkrogsviken spänner över hela augusti och omfattar sannolikt endast några få individer. Den 20/8 rapporterades om 2 ex. (AGr, KN) och den 29/8 4 ex. (CÖv), båda från Pilkrogsviken. Alla övriga rapporter innehöll 1 ex. Årets sista småsnäppa rapporterades den 8/9 också vid Pilkrogsviken (PLt)

DVÄRGBECKASIN (*Lymnocyptes minimus*)

Årets första rapport kom den 15/4 med 1 ex. vid Tullgarnsnäs (JE). Därefter inkom följande rapporter:

- Tullgarnsnäs: 2 ex. den 24/4 (SC, JE), den 7/10 2 ex. (JE), den 8/10 1 ex. (MNs), den 2/11 1 ex. (SC) och 2 ex. den 5/11 (JE)
- Sandasjön, Mörkö: 1 ex. den 30/4 (JE) och 1 ex. den 2/5 (SA)

- Björkarösund, Mörkö: 1 ex. den 30/9 (PLt)
- Häggnäsviken: 2 ex. den 8/10 (AR), 1 ex. den 12/10 (MOB, JO) och 2 ex. den 28/10 (JE)
- Skanssundet: 1 ex. den 1/11 (JE)

Årets sista rapport kom den 12/11 med 1 ex. vid Häggnäsviken (JE).

ENKELBECKASIN (*Galliano galliano*)

Årets första observation gjordes den 19/3 med 2 individer vid Skanssundet (PKy). Årets högsta antal rapporterades med hela 54 ex. den 5/11 vid Häggnäsviken (JE). Årets sista rapport kom den 23/11 med 1 ex. rastande vid Skanssundet (UM, SC).

Spelande individer under häckningsperioden rapporterades från följande platser:

Häggnäsviken, Sigtunaån i Vårdinge, Simsjön, Kallfors-Svalängen i Överjärna, Hallområdet öster Södertälje samt vid sex platser på Mörkö.

DUBBELBECKASIN (*Galliano media*)

För ovanlighetens skull inga rapporter av dubbelbeckasin i år.

DRILLSNÄPPA (*Actitis hypoleucos*)

Årets första observation gjordes den 10/4 med 1 ex. vid Pilkrogsviken (KEN, LAr). Och årets sista den 24/9 med 2 ex. rastande vid Tullgarnsnäs (KHä)

Bo med ungar rapporterades den 16/6 vid småbåtshamnen i Pershagen (AR).

SKOGSSNÄPPA (*Tringa ochropus*)

Årets första rapport kom den 23/3 med 1 ex. vid Tullgarnsnäs (JE), årets sista den 29/8 med 1 ex. vid Pilkrogsviken (LAr, KEN).

Spelande individer, permanent revir eller andra tecken på möjlig häckning rapporterades på följande lokaler: Anklorä Mörkö, Kiholmens koloniområde, Simsjön Hölö, Västerviken, Vaskabäcken Mikaelsgården, Logsjön Järna, Pilkrogsviken och Södra Mörkö. Pulli rapporterades från Branddalsund och Skanssundet.

RÖDBENA (*Tringa totanus*)

Årets första rapport kom den 2/4 med 1 ex. vid Tullgarnsnäs (TSn, JD). Vårens högsta antal, 10 ex. rapporterades från Skanssundet den 20/4 (JW, GW) och den 12/5 (HN, EE). Årets sista rapport kom den 29/8 med 1 ex. rastande vid Pilkrogsviken (CÖv).

Spelande individer eller andra tecken på möjlig häckning rapporterades från följande lokaler:

- Mörkö: Skanssundet, Björkarösund, Nora Holmäng, Kålsö, Ekö och Egelsviken.
- Tullgarnområdet: Norasjön, Häggnäsviken, Västerviken, Tullgarnsnäs och Rävslaviken.
- Pilkrogsviken

Häckning dock endast konstaterad vid Västerviken: 2 Pulli rapporterades den 10/6 (RNa).

GRÖNBENA (*Tringa glareola*)

Årets första rapport kom den 16/4 med 2 ex. rastande vid Västerviken (SA). Vårens största antal rapporterades den 19/6 med 26 ex. vid Pilkrogsviken (TSd). Sommaren/hösten gav som flest 110 ex. den 27/7 vid Tullgarnsnäs (JE). Årets sista rapport kom den 4/10 då 1 ex. siktades vid Pilkrogsviken (BEx).

SVARTSNÄPPA (*Tringa erythropus*)

Årets första svartsnäppa rapporterades från Pilkrogsviken den 24/4 av ett antal observatörer. Årets högsta antal rapporterades med 14 ex. den 7/9 vid Häggnäsviken (CL). Årets sista rapport kom från Tullgarnsnäs med 6 ex. den 30/9 (PLt).

GLUTTSNÄPPA (*Tringa nebularia*)

Årets första rapport kom den 8/4 med 1 ex. vid Häggnäsviken (KHä). Vårens största antal rapporterades med 12 ex. dels den 5/5 vid Tullgarnsnäs (HN, EE) och den 6/5 vid Häggnäsviken (KHä). Sommaren/höstens högsta antal kom med 15 ex. från Pilkrogsviken den 8/8 (JSs). Årets sista rapport kom den 28/9 med 1 ex. rastande vid Häggnäsviken (JO).

SKRATTMÅS (*Chroicocephalus ridibundus*)

Årets största ansamling rapporterades den 25/6 då 300 adulta och 400 pulli observerades vid Igelstaviken, Östertälje (AR).

Vid Sundsviks Hills viltvatten syntes som flest 7 ex. den 1/5 (PKy). Vid kontroll den 29/5 fanns inga tecken på häckning (BKy).

Konstaterade häckningar rapporterades även från Simsjön där 90 ruvande fåglar rapporterades den 7/5 (BKy), den 9/6 sågs 100 pulli (AR) men den 13/6 observerades endast 2 pulli (BLj)

DVÄRGMÅS (*Hydrocolceus minutus*)

Endast 1 dvärgmåsar rapporterades i år, nämligen från Norasjön, Tullgarn den 2/5 (JO, MOb, AR, KHä, LS, UM, ALg, SC, JE).

SILLTRUT (*Larus fuscus*) Sårbar (VU) avser underarten östersjösilltrut

Årets första rapport kom den 14/3 med 2 ex. sträckande vid Skanssundet (UM). Årets största antal rapporterades den 8/5 med 22 ex. på fälten Norra Mörkö (KM). Årets sista rapport kom med 1 ex. den 21/9 från Maren, Södertälje (AR).

Ruvande fåglar rapporterades enligt följande:

- Skjutholmen, Farstanäs: 2 ex. den 24/5 (AR)
- Litet skär utanför Branddalsund: 6 ex. mellan den 25/5 och den 6/6 (AR). Ungar rapporterades med 4 ex. den 12/6 och 8 ex. den 27/6 (AR).

SKRÄNTÄRNA (*Hydroprogne caspia*)

Årets första observationer gjordes den 12/4 med 1 ex. vid Häggnäsviken, Tullgarn (CL) och samma datum 1 ex. vid Skanssundet (JE, SC). Därefter inkom ett 40-tal rapporter (2022 ca 70 rapporter) mellan den 14/4 och den 30/8 med mellan 1 och 4 ex., de flesta från Tullgarnsnäs men också från Mörkö (Skanssundet och runt Mörköbron), Tullgarnsvikarna samt Pilkrogsviken. Årets sista rapport är från Pilkrogsviken den 30/8 med 1 ex. (SC).

SMÅTÄRNA (*Sternula albifrons*)

En rapport om 2 ex. den 22/7 vid Pilkrogsviken (PLt). Detta är den 7:e observationen av denna art i vårt rapportområde på 2000-talet och den 14:e totalt. Den närmast föregående rapporten är från år 2022.

SILVERTÄRNA (*Sterna paradisaea*)

Årets första rapporter kom den 29/4 med ett par (2 ex.) vid Egelsviksskär, Mörkö (AR) och samma datum 1 ex. födosökande vid Kyrksjön, Hölö (SC). Årets sista rapport inkom den 2/8 då 1 ex. observerades vid Häggnäsviken, Tullgarn (KE).

Ruvande par observerades den 21/6 vid Egelsviksskär, Mörkö (AR). Pulli observerades den 24/6 vid Tullgarnsnäs (HN, EE) samt den 22/7 vid Skanssundet, Mörkö (UM).

SVARTTÄRNA (*Chilidonias niger*) Sårbar (VU)

Den 2/5 observerades 1 ex. Norasjön, Tullgarn (HN, EE, LS m.fl). Detta är det 7:e fyndet i vårt område, de närmast föregående var från 2022 resp. 2016.

SMÅLOM (*Gavia stellata*)

2 rapporter i år, dels den 21/4 från Hallsfjärden, Pershagen (AR) dels den 29/5 från Tullgarnsnäs (JE). Arten ses ungefär vartannat år i vårt rapportområde. Antal observationer totalt sedan 2000 är 24 st.

STORLOM (*Gavia arctica*)

I år finns 110 rapporter vilket är likvärdigt med de senaste åren. Den första kommer från Branddalsund den 1/4 (ASt, HAs) vilket är ett förväntat datum, se "Några flyttfåglarnas ankomst" tidigare i Årsboken. Den 24/5 födosökte 8 ad. utanför Järna Gamla badplats nära Branddalsund (AR). Borde inte de vara i sina häckningssjöar vid denna tid?

Konstaterade häckningar skedde på följande lokaler:

- Farfars udde, Norra Yngern: 1 pulli med föräldrar observerades vid flera tillfällen mellan den 4/7 och den 16/8 (HH).
- Vitvassundet, Norra Yngern: 2 pulli med föräldrar den 9/7 (HRn).
- Aglasjön, Ytterjärna: 1 pulli med föräldrar den 21/7 och 28/7 (AR).
- Aspen, Hölö: 2 pulli med föräldrar den 8/6 (DE).

Ungarna i Aspen försvann sedan i tidig ålder, men åtminstone de vid Farfars udde och Aglasjön blev mer än halvvuxna och klarade sig förbi den kritiska tiden.

Observationer i häckningstid av stationära par utan sedda ungar gjordes på följande platser, där åtminstone 3 besök/lokal gjordes i Svenska Lomprojektets regi (SB). Årets resultat blev bedrövligt:

- St. Envättern: ett flertal rapporter om 1 par tiden 29/5-24/8 (SB, AR m.fl.)
- Ogan, Överjärna: 1 stationärt par tiden 8/6-17/8
- Trönsjön, Vårdinge: 1 stationärt par tiden 29/5-10/7
- Akaren, Vårdinge: 1 stationärt par tiden 30/5-23/6
- Bergasjön, Mölnbo: 1 stationärt par tiden 8/6-27/7
- St. Stensjön, Hölö: 1 stationärt par tiden 8/6-26/7
- Malmsjön, Turinge: 1 möjligen 2 par tiden 31/5-14/8
- Sörsjön, Hölö: 1 stationärt par tiden 30/6-16/8
- Norra Vällingen, Tveta: möjligen 1 par tiden 10/6-14/8

Större antal under sommaren/hösten: 13 ex. Farfars udde den 28/7 (HH)

VIT STORK (*Ciconia ciconia*) Starkt hotad (EN)

2 rapporter under året; Den 18/3 1 ex. födosökande vid Viksbergs badplats (EH), samt den 16/4 2 ex. sträckande norr över Västerängen, Tullgarnområdet (SA).

Observera att ingen av rapporterna ännu är validerade av Rrk. Närmast föregående rapporter i vårt rapportområde är från 2022 respektive 2015.

STORSKARV (*Phalacrocorax carbo*)

Rapporter finns från hela året och med tyngdpunkt från de östra delarna av rapportområdet.

De rapporter med störst antal ex., samtliga ca 300, är följande:

- 7/4 Bruksgatan, centrala Södertälje (KE).
- 8/4 Pilkrogsviken (JGg).
- 8/4 Yttereneby, Ytterjärna varav de flesta på Måsskär, vilket kan indikera på ev. häckning (AR).

RÖRDROM (*Botaurus stellaris*)

Årets första hördes den 2/4 Vid Tullgarnsnäs (TSn). Därefter hördes spel från följande platser:

- Tullgarnsnäs den 6/4 (SC)
- Ikö, Mörkö den 17/4 samt den 13/5 (JE). Samma individ som hörts från Tullgarnsnäs
- Simsjön, Hölö, den 22/4 (SC, BSi), den 25/4 (AR) samt den 27/4 (JO)
- Måsnaren, Södertälje den 16/4 (ÅJ)
- Väsby-Hedetorp, Vårdinge den 27/4 (ANy)

GRÅHÄGER (*Ardea cinerea*)

Vinterns/tidiga vårens största antal rapporterades den 17/3 med 20 ex. vid Skanssundet (JE). Sommaren/hösten med flest antal rapporterades från Skanssundet, 30 ex. den 1/8 (MLa) samt 22 ex. den 6/7 (UM). Därutöver så rapporterades 14 ex. den 18/7 vid Häggnäsviken (KHä).

Bobesök rapporterades från Turinge den 19/3 (PKy).

ÄGRETHÄGER (*Ardea alba*)

Till skillnad från 2022 då det endast var en vårrapport var det under 2023 ca 20 rapporter under denna period. Årets första rapporter kom den 23/3 om 1 ex. vid Häggnäsviken, Tullgarn (KEN, JE, AR, LAn).

Övriga rapporter för perioden fram t.o.m. den 30/6;

- 1 ex. Fridö, Tullgarnområdet den 9/4 (JRe)
- 1 ex. Björkarösund, Mörkö den 15/4 (JE, PLt)
- 1 ex. Skanssundet den 19/4 (UM, JO, SC)
- 3 ex. Pilkrogsviken den 18-23/6 (AR, SA, MAm m. fl.)

Efter häckningsperioden är det drygt 230 rapporter från främst Pilkrogsområdet, Tullgarnområdet samt Mörkö (Björkarösund, Skanssundet m.fl). Flest rapporter avser 1 ex., men även 2 och ibland 3 ex. Den 13/8 sträckte 11 ex. sydväst vid Häggnäsviken, Tullgarn (EP). Årets sista rapport inkom den 23/11 då 2 ex. flög förbi vid Skanssundet (UM).

FISKGJUSE (*Pandion haliaetus*)

Årets första fiskgjusar (kan ha varit samma individ) sågs den 23/3 vid Tullgarnsnäs (JE) och Mörköbron (AR) vilket är tidigt men inte exceptionellt tidigt. Nästa fynd, kom den 4/4 med ett sträckande ex. vid Mikaelgården (AR) och följdes därefter av fler. De allra flesta rapporterna kom som vanligt från havsvikarna men fynd vid insjöar förekom också, t.ex. vid Yngern, Måsnaren, Lina Lersjö, Aglasjön, Malmsjön och Kyrksjön. Observera att alla rapporter med häckningskriterier är dolda för denna art. Rapporterna glesnade i början av september vilket följer normal fyndbild. Näst sista fyndet gjordes den 6/9 vid Klubben, vid bron över till Eriksö, Mörkö (FF) och det sista den 14/9 vid Häggnäsviken (JE).

BIVRÅK (*Pernis apivorus*)

32 rapporter är relativt mycket men i nivå med förra året. Årets första sågs den 10/5 vid sjön Lanaren, Bränninge (AR) vilket är åt det tidiga hållet (förra året 26/5), 8 rapporter kom i maj, 3 i juni och 4 i juli. Detta är dock de öppna rapporterna. Häckningskriterier medför att de döljs och redovisas således heller ej här. Fynden under sensommaren är något fler. Då finns också fynd av 1K samt av flera ex. tillsammans, eventuellt familjegrupper. Den 1/8 kretsade 3 ex. i närheten av Pilkrogsviken (UM), den 2/8 2 ex. vid Valsta gård, Vårdinge (PKy) och den 14/8 en 1K vid Stegsjön/Grävstasjön och 3 1K vid Kvarnsjön (MB). Alla fynd från mitten av augusti och framåt var sträckande eller förbiflygande. Det två sista var 1K-fåglar, den 24/9 på norra Mörkö (MGr) och den 5/10 vid Häggnäsviken (JE).

KUNGSÖRN (*Aquila chrysaetos*)

Fem fynd, fyra tidig vår och ett på hösten, är genomsnittlig siffra för vårt område under 2000-talet. Det är typiskt yngre fåglar som drar runt under vinterhalvåret. Rapporterna var:

- 1 2K vid åtel nära Björkarö, Mörkö den 16/2 (AR)
- 1 2K eller 3K förbiflygande Viksberg den 1/3 (HA, ISA)
- 1 2K vid Pilkrogsviken den 23/3 (AE, FG)
- 1 ex. förbiflygande utmed E4 vid Hölö den 2/4 (JLa, CLa)
- 1 1K sträckande och interagerande med Havsörn vid Häggnäsviken den 12/10 (MOB, JO)

DUVHÖK (*Accipiter gentilis*)

70 rapporter (förra året 98) följer en långsamt stigande trend vilket dock speglar skådaraktiviteten. Rapporterna är spridda över hela året.

SPARVHÖK (*Accipiter nisus*)

Flest rapporter kom som vanligt sensommar och tidig höst vilket speglar sträckrörelserna. Den 1/10 rapporterades 33 sträckande vid Hägnäsviken, den 4/10 16 ex. och den 6/10 27 ex. (AR). Det kom gott om rapporter under vintern och mycket få under högsommaren trots att betydligt fler sparvhökar finns under sommaren.

BRUN KÄRRHÖK (*Circus aeruginosus*)

Årets första bruna kärrhök, en hane vid Pilkrogsviken den 2/4 (SA), ankom som förväntat enligt "Några flyttfåglars ankomst".

Inga rapporter som visar säkerställda häckningar finns i år men från några områden finns frekventa rapporter och andra indikationer:

- Träsket, Pershagen: Lokalen har haft bra indikationer på häckning de senaste åren och 2021 blev de säkerställd föryngring. 2023 sågs 1 ex. den 10/4 (JE) och den 15/4 ett par (AR). Paret sågs sedan vid flera tillfällen i juni och den 30/6 angavs bobsök? (SC) vilket var det högsta häckningskriteriet.
- Pilkrogsviken: En stor mängd rapporter av både hane och hona finns under hela säsongen men bara vid ett tillfälle om ett par tillsammans, den 11/6 (MLa). Inga andra häckningskriterier.
- Simsjön: Flera rapporter om hane och hona finns. Den 17/4 rapporterades 4 st som par i lämplig biotop (CL). Även senare finns indikationer på 4 ex. då 2 hanar respektive 2 honor setts. Den 9/6 angavs ett par och bobsök? (AR). Mellan 13/6 och 5/8 finns inga fynd. Några rapporter finns i augusti men ej om 1K-fåglar.
- Sandasjön med omnejd: En frekvent ström av rapporter om han- och honfåglar inkom under häckningssäsongen men aldrig tillsammans. Den 15/7 kom en rapport om en 1K (SA) men denna kan inte knytas till eventuell lokal häckning. Under augusti och september finns en rad rapporter om 1K från norra Mörkö men dessa kan likaväl vara födda i ett annat område.

Följande områden har haft troliga häckningar tidigare men inte lika troligt 2023:

- Mellersta och södra Mörkö: Rapporterna från dessa trakter är relativt få och inget tyder på häckning.
- Tullgarnområdet: Fyndbilden något liknande norra Mörkö men något glesare under häckningstid. Mest intressant var ett par den 6/5 (RNa, SKe). 1K-fåglar rapporterades under augusti och september.
- Sundsviksområdet: Mycket lite från detta område, endast 2 fynd av ensamma fåglar under våren.

Det finns en del spridda fynd i rapportområdet under häckningstid, t.ex. från Branddalsund/Bränningeområdet, Yttereneby/Hölöområdet samt från Vårdinge så någon förbisedd häckning skulle möjligen kunna finnas.

Höstfynden glesnade ut i slutet av september och första veckan av oktober. Årets två sista var 1 ex. den 8/10 vid Mörköbron (HAs, AS) och 1 ex. den 9/10 vid Sandasjön (CL).

BLÅ KÄRRHÖK (*Circus cyaneus*)

Årets antal rapporter, 105 st, är det högsta hittills i vårt område. Detta innehåller dock såklart flera observationer av samma individer. Bland rapporterna från midvintern (januari till mitten av februari) så förekom såväl hane/hanar som hona/honfärgade i Tullgarnområdet och på Mörkö. Två sena vårfynd var två honfärgade på norra Mörkö den 19/5 (SA) och en hane på norra Mörkö den 1/6 (KEN). Höstfynd började sedan komma fr.o.m. den 27/8 då en adult hona sågs vid Hägnäsviken (JE). Hela september, oktober samt första veckan av november finns täta rapporter från Tullgarnområdet, olika delar av Mörkö samt Ytterjärna. Därefter kom en ensam decemberrapport om en hane förbiflygande vid Tullgarnsnäs den 5/12 (HGm). Några fina sträcksisfror finns från början av september. Vid Hägnäsviken sträckte 9 ex. den 1/10, 18 ex. den 5/10 (på 3,5 timmar!) och 13 ex. den 6/10 (AR). (Den 15/10 var en rekorddag för 2000-talet i hela Sörmland, se AP)

STÄPPHÖK (*Circus macrourus*)

Två (ett?) stäpphöksfynd gjordes i mitten av september. Båda gällde 1K-fåglar. Den 15/9 sågs 1 ex. sitta på en stolpe vid Häggnäsviken (CL) och dagen efter sågs troligen samma individ födosökande, också vid Häggnäsviken (JE).

ÄNGSHÖK (*Circus pygargus*) Starkt hotad (EN)

Ett fynd av ängshök, en 2K hane, gjordes på norra Mörkö den 13/7 (OE). Fågeln sågs även dagen efter (GSI). Fyndet är godkänt av regionala rapportkommittén baserat på foton. Senast ängshök sågs i vårt område innan detta fynd var 2016.

RÖD GLADA (*Milvus milvus*)

Antalet rapporter av röd glada gick ner jämfört med de två föregående åren. Fynden är väl spridda från mars till september och gällde i samtliga fall 1 ex. Årets första observation var 1 ex. vid Rossholmen, Mörkö den 21/3 (BEx). Fyndbilden tyder på kringstrykande fåglar och inget område sticker ut med stabila observationer. Notera dock att häckningskriterier döljs automatiskt i artportalen och finns inte med här. Häckningar eller troliga sådana finns i andra delar av Södermanland, i synnerhet i trakterna V och NV om Nyköping. Efter augusti finns bara två fynd, 1 ex. sträckande vid Tullgarnsnäs den 24/9 (KHä) samt en sen andrahandsuppgift från Band om 1 ex. överflygande motorvägen vid Björneborg i västra Södertälje den 9/12 (via AR).

BRUN GLADA (*Milvus migrans*) Starkt hotad (EN)

En brun glada sågs sträckande SV vid Häggnäsviken den 1/10 (AR). Arten har varit årlig med något undantag det senaste decenniet. Rapporterna under 2000-talet har varit spridda jämnt över hela artens vistelsetid i norra Europa, april till september.

HAVSÖRN (*Haliaeetus albicilla*)

Havsörn ses året runt i vårt område och antalet rapporter 2023 var hela 648 st. Det är dock en bit efter rekordåret 2021 då 860 rapporter gjordes (p g a stor skådaraktivitet). Tittar man tillbaka 20 år, till 2003, ser man att antalet rapporter då var 184 st. Ett fenomen som förekommit återkommande är stora ansamlingar i Björkarösund i april. Detta tros bero på stor tillgång på fisk. Den 8/4 sågs hela 24 ex. lyfta samtidigt (EP). Den 15/4 rapporterades 16 st på platsen (JE, SC). Andra större antal som sågs under året var 11 ex. stationära vid Häggnäsviken den 16/1 (SC, JE) och 10 ex. på samma plats höstdagen den 4/10 (AR). Under de två räkningstimmarna vid årets stora örnräkning i Mälardalen/Hjälmaren bedömdes 10 olika individer ha setts från Kasberget, Tullgarn den 4/3 (flera räknare). Arten är skyddad gällande rapporter med häckningskriterier.

FJÄLLVRÅK (*Buteo lagopus*)

Fjällvråkar övervintrade i området och förekom stationärt eller rastande fram till den 17/4 (förra året 18/4). I början av året, under vinter och tidig vår, fanns stationära fjällvråkar i följande områden:

- Mörköbron med omnejd (både västra delen av mellersta Mörkö och fastlandssidan): 46 rapporter om 1 ex. fördelade under januari till mars. 5 rapporter från sydvästra Mörkö är sannolikt samma fåglar som tillfälligtvis varit rörliga i detta område.
- Pilkrogsviken/Ytterjärna med omnejd: 72 rapporter fördelade från januari till mitten av april. Vid 4 utspridda tillfällen 2 ex. och vid ett tillfälle 3 ex., den 16/2 vid Pilkrogsviken (ANY)
- Norra Mörkö: 34 rapporter om 1 ex. fördelade över hela tiden januari till mitten av april. Vid ett tillfälle 3 ex., den 1/4 vid Hörningsholm (HAS, ASt)
- Trakten Ö Hölö: 10 rapporter om 1 ex.
- Vårdinge: 6 väl fördelade rapporter. Vid ett tillfälle 2 ex., den 15/3 (JJ)
- Turinge (kring Nykvarn): 7 rapporter under februari och mars.

Utöver detta finns enstaka fynd i Tullgarnsområdet, kring Lina/Mora torp, Ytterenhörna samt Tveta. Under vintern i början av året är bedömningen att 6-10 ex. funnits stationärt i Södertälje och Nykvarns kommuner.

Höstens första fjällvråkar sågs den 18/9 med 1 ex. vid Mikaelgården (AR) och den 22/9 med 1 ex. vid Mörköbron (MLa) och 1 ex. vid Saltskog, Södertälje (BSk). Under höst till tidig vinter fanns stationära fjällvråkar i följande områden:

- Mellersta och sydvästra Mörkö: Vid flera tillfällen i början av perioden, den 8/10 (PKy) och den 16/10 (HQ) sågs två individer i detta område. Senare 1 ex., mestadels på mellersta Mörkö.
- Pilkrogsviken/Ytterjärna med omnejd: 13 rapporter från slutet av september till mitten av december då fynden slutade komma.
- Norra Mörkö: 1 ex. frekvent rapporterat hela oktober till året slut. Vid ett tillfälle 3 ex. i området kring Sandasjön, den 8/10 (PKy)
- Vårdinge: 3 rapporter under november
- Tullgarnområdet: 4 rapporter om stationära individer under november och december
- Lina/Mora torp: 1 ex. sågs vid 3 tillfällen i oktober och sedan en gång i december

Under senhösten och tidiga vintern bedöms 5-7 individer funnits stationära i området.

Under första veckan av oktober finns flera dagar med bra sträckssiffror rapporterade. De bästa var den 1/10 med 63 ex. (AR), den 4/10 med 28 ex. (AR), den 5/10 med 24 ex. (AR) och den 8/10 med 16 ex. (JE).

ORMVRÅK (*Buteo buteo*)

En liknande översikt av de övervintrande ormvråkarna (perioden januari till mitten av februari) som gjorts tidigare år tyder på kring 30 individer om man antar begränsad rörlighet under denna period. Förra året visade rapporterna 20–25 ex. Detta reflekterar sannolikt minst lika mycket rapporteringen som det verkliga antalet. Troligen var det verkliga antaget något högre då det finns rapporter som visar på fler individer per delområde än det normala flödet av rapporter tyder på. Exempel på detta var sammanräknat 7 ex. i Ytterjärna-trakten den 10/2 (SB) samt 6 ex. på norra Mörkö den 12/2 (RKm, UJ). Det finns också områden som har betydligt mer sporadisk skådaraktivitet än andra. Det finns t.ex. bara två rapporter från Vårdinge-området varav en var på 2 ex., den 8/2 (BK). I dessa stora öppna trakter måste fler än 2 ex. ha funnits när man jämför med förekomsten i övriga delar av området. En rapport värt att lyfta fram var 5 ex. på olika lokaler med kort tidsspann emellan på Mörkö den 31/12 (BEx). Detta trots att vintern anlände tidigt med kyla, snö och is redan i november.

Bland rapporterna finns fina sträckssiffror under första halvan av oktober. Den 1/10 räknades 179 sydsträckande ex. vid Häggnäsviken, den 4/10 71 ex. och den 5/10 55 ex. (AR). Även dagarna därefter finns rapporter om tiotals sträckande per dag, t.ex. 42 ex. den 10/10 vid Häggnäsviken (JE, RNa). Liksom tidigare år är det bara sydsträcket under hösten som syns med koncentrationer likt de ovan nämnda. Nordsträcket på våren sker mer utspritt.

PÄRLUGGLA (*Aegolius funere*)

Två rapporter, lock/varningslåten vid båda tillfällena;

- 14/2 vid Stora Alsjön, Vårdinge (JE, KHy)
- 27/2 vid Lilla Acksjön, Enhörna (SC).

Detta är det 11:e året med rapporter av arten under 2000-talet.

SPARVUGGLA (*Glaucidium passerinum*)

Tolv rapporter inkom i år de flesta om spelande fåglar. Elva av dessa är från ett begränsat område norr om Mölnbo: Stora Alsjön fem st, Långbro/Hälltorp fyra st samt Akaren och Trönsjön med varsin rapport:

Den första den 14/1 St Alsjön (SB) sedan den 2/2 St Alsjön (AR), den 4/2 tre olika rapporter från Akaren, Trönsjön resp St Alsjön (JE, KHy), den 16/3 två rapporter, dels från Stora Alsjön (TSd) samt Hälltorp (JFr), den 18/3 Långbro med två individer (SA), den 31/3 Hälltorp (AE), den 3/4 St Alsjön (JO) samt den 8/5 Hälltorp (JFr).

Det finns även en rapport om en spelande från Sandadungen, Mörkö den 28/2 (SC).

JORDUGGLA (*Asio flammeus*)

Tre rapporter, alla från oktober; Den 3/10 Norasjön, Tullgarn (CL), den 7/10 Björkarösund, Mörkö (PLt) och den 9/10 Häggnäsviken, Tullgarn (AR).

HORNUGGLA (*Asio otus*)

Totalt 16 rapporter under året.

- Från Idala, Mörkö sju rapporter om spel/sång under perioden 15-28/4 från olika rapportörer.
- Fyra rapporter från Gärtuna/Skarlunda om observationer av pulli dvs lyckad häckning under perioden 25/6-1/8 (AL samt SC).
- Utöver ovan rapporter;
- 12/3 i Kjulsta/Hölö (BLa gm HQ). Satt på altanräcke.
- 30/3 Slottsparken Tullgarn (RNa). Stött ur häck.
- 13/4 funnen trafikdödad vid Saltå kvarn (E4) (HQ)
- 2/5 Norra Mörkö sittandes på vägskylt (SA)
- 10/5 Tuna Ytterenhörna k:a, spel/sång (MA)

BERGUV (*Bubo bubo*) Sårbar (VU)

I Artportalen finns 1 rapport från "Södertälje kommun" den 10/1 (JE), Rapporter med häckningsindikationer döls i Artportalen.

KATTUGGLA (*Strix aluco*)

Endast en konstaterad häckning i form av ungar rapporterades under året, vid Käggeboda i Viksberg den 3/6 (SC).

Dock har ett stort antal spelande individer rapporterats under häckningsperioden, de flesta från Tullgarn-området, Mörkö samt Vårdinge men också från flera andra områden inom vårt rapportområde såsom kring St Alsjön. Om man utgår från att ett revir har cirka 1 km radie d.v.s. rapporter om spelande på större avstånd än 2 km avser olika revir så ger en prickkarta cirka 20 revir jämfört med cirka 25 året innan.

LAPPUGGLA (*Strix nebulosa*)

Rapport om 1 ex. som den 7/11, flög över Tvetavägen vid Scania demo center (MOB). (Ej ännu validerad av Rrk).

KUNGSFISKARE (*Alcedo atthis*) Sårbar (VU)

Samtliga nedan rapporter avser 1 ex.om inget annat anges.

- Torpaviksdiket, Södertälje: 19 rapporter under året, 16 st. från perioden 3/1-2/2 men även 2 från 27/11 (CL, HN, EE) samt 1 från 30/12 (AR).
- Pilkrog/Saltå: totalt 54 rapporter under perioden 23/3-22/10, varav 9 rapporter med två ex.
- Sigtunaån, Vårdinge: 8 rapporter under perioden 15/1-5/10, varav 1 rapport med 2 ex.(MAp).
- Saltskogsfjärden: 3 rapporter under perioden 21-24/11 (MOB, AEn).
- Tullgarn slott, (parken/dammarna/tornet): 6 rapporter under perioden 28/9-6/11 (JE, RNa, AR, SC)
- Södertälje kanal (Slottsholmen, Ragnhildsborg, Snäckviken): 6 rapporter under perioden 9/3-19/11 (JIs, AEk, KE, LAn)
- Småbåtshamnen Pershagen/Torpanästet: den 15/4 (AR), den 24/9 (AEs) den 4/11 (SC).
- En rapport vardera från: Branddalsund den 11/3 (VN), Forsbro, Järna den 12/4 (JE), Lina Lersjö den 23/9 (SC), Björnhagen, Mörkö 8/10 (AL) och Ålöström, Tveta den 20/11 (SC)

De många observationerna vid Pilkrog/Moraån kan tyda på häckning.

GÖKTYTA (*Jynx torquilla*)

Den första rapporten kom den 27/4 med 2 ex. vid Moraåns dalgång (HQ). Därefter följde totalt ett 40-tal rapporter (ca 10 st. färre än 2022), varav 12 st. från Mörkö (främst Kålsö samt Dåderö) mellan den 29/4 och den 3/6.

Från Enegärdet/Moraåns dalgång, Järna flera rapporter om lyckad *häckning* (1 pulli) under perioden 27/4-16/6 (HQ, JO m.fl.). Detta är också årets sista rapport.

Övriga rapporter;

- Kålsö, Mörkö flera rapporter perioden 13-29/5 spel/sång (JE, TSd, TBe).
- Dåderö gård, Mörkö tre rapporter perioden 23/5-2/6 spel/sång (SC, CL)
- Egelsviksberget, Mörkö den 4/5 spel/sång (JE)
- Ekö, Mörkö den 29/5 spel/sång (PLt)
- Skanssundet, Mörkö den 8/5 spel/sång (PLt)
- Örsta, Mörkö den 29/4 spel/sång (SC)
- Örnberget, Mörkö, den 3/6 spel/sång (AR)
- Häggnäsviken/Slottsparken Tullgarn, fyra rapporter om spel/sång under perioden 9-13/5 (JE, RNa m.fl.)
- Miaren, Turinge k:a den 10/5 rapport om spel/sång (BSk)
- Mikaelgården, Ytterjärna, två rapporter 5/5 samt 28/5 om spel/sång (AR)
- Mora torp, Lina, två rapporter 23/4 (KEN) samt 12/6 (TEk)
- Skyttorp, Tullgarn den 5/5 rapport om ett par (HN, EE)
- Solåkraskogen, Ytterjärna, tre rapporter den 6-7/5 om spel/sång (HQ)
- Svinkeln, Taxinge, den 9/5 rapport om spel/sång (BSk)
- Järna Kross & Grus, den 15/5 rapport om spel/sång (JE)
- Tullgarnsnäs, fyra rapporter perioden 18-29/5 om spel/sång (JE m.fl.)

Rapporter med spel/sång efter den 20/5 kan indikera permanent revir.

MINDRE HACKSPETT (*Dendrocopos minor*)

Ca 80 rapporter i år, vilket är ungefär samma antal som året innan. De flesta rapporterna kom från Tullgarnsområdet och Mörkö (t.ex. Kålsö, Dåderö och Sandasjön) men också från spridda delar av vårt rapportområde, på våren från: Viksberg, Mariekälla, Ytter- och Överjärna, Turinge och Vårdinge, de flesta spelande. Samtliga rapporter avser 1 ex. förutom rapporten med 2 ex. den 28/2 från Björksund, Hölö (HAs, ASt) samt rapporten nedan från Vattgruvmossen.

Inga bon eller ungar har rapporterats men väl permanent revir vid Lina naturreservat den 1/4 (SB) och Sandviken, Ytterenhörna den 10/4 (ANy) samt par i lämplig häckningsbiotop den 20/4 vid Vattgruvmossen (JE).

PILGRIMSFALK (*Falco peregrinus*)

Totalt 12 rapporter under året, samtliga med 1 ex.:

- Norasjön, Tullgarn den 2/5 (SC)
- Träsket, Pershagen den 24/6 (ATB)
- Tullgarnsområdet den 24/6 (AEn)
- Nökna, mellersta Mörkö 5/9 (JE)
- Häggnäsviken, Tullgarn den 15/9 (Claes L), den 1/10 (AR), den 5/10 (AR och JE), den 8/10 (SC), den 11/10 (KHä)
- Tullgarnsnäs, den 7/10 (JE)
- Pilkrogsviken, Ytterjärna den 28/10 (AR)

STENFALK (*Falco columbarius*)

5 rapporter av denna art i år, samtliga med 1 ex. Antal rapporter under de senaste 10 åren har legat mellan 3 och 12 st.

- Tullgarn slott den 2/5 (RNa)
- Skanssundet, Mörkö den 20/9 (UM)

- Fälten, Norra Mörkö den 7/10 (EP)
- Stensta, Ytterjärna den 8/10 (AR)
- Hägnäsviken, Tullgarn den 15/10 (SC)

TORNFALK (*Falco tinnunculus*)

Drygt 200 rapporter vilket är flera än för de två föregående åren, ca 180 st 2022 samt ca 150 st 2021.

Under *januari-februari* kom 65 rapporter om *övervintrande falkar* för hela vinterperioden, vilket var betydligt fler än under 2022 (24 st):

- Från Pilkrog/Stensta finns 32 rapporter för tiden 1/1-27/2 varav 5 rapporter avser en hona/honfärgad, övriga ej bestämda.
- Från Sandasjöns omgivning på Norra Mörkö finns 22 rapporter varav 4 om en hane tiden 10/1-27/2 (JE, SA, PKy m.fl.) och 6 om en hona/honfärgad den 31/1-19/2. Om det är en eller två olika "honfärgade" individer på Mörkö går inte att avgöra då tyvärr alltför få av rapportörerna angivit något mer än arten. Tre av rapporterna från Norra Mörkö avser 2 ex. (KM m.fl.), övriga 1 ex.
- Från Mellersta Mörkö finns 5 rapporter från näraliggande lokaler (Eneboda, Aspbacken, Nora) tiden 4/1-26/2 alla avseende en hona (JO, MOb, SC, AR, BKy).

Sammanfattningsvis indikerar ovan sammanställning på att det kan röra sig om tre olika områden för övervintrande tornfalkar; Pilkrog/Stensta, norra Mörkö samt mellersta Mörkö. T. ex. från den 19/3 finns rapporter både från Nygård och Sandasjön (avstånd 6 km) om 1 hona respektive 1 honfärgad (TBe resp. JE, SC).

Det finns även en vinterrapport från Visbohammar, Vårdinge den 16/1 (JJ).

Under resten av året inkom också de flesta rapporterna från Mörkö, men också från Vårdinge, Järna, Nykvarn, Södertälje, Tveta och Östertälje. Årets sista rapport kom på årets sista dag, den 31/12 då en hane födosökte vid Sandasjön, Mörkö (AL).

Inga konstaterade häckningar eller ungar har rapporterats men ett par vid Björkarö gård/Sandasjön, Mörkö under perioden mars-augusti (AWb, JE, GHo) kan indikera häckning. Även vid Pilkrog observerades ett par under häckningstid, den 22/7 (LW).

LÄRKFAK (*Falco subbuteo*)

Årets första lärkfalk rapporterades från Vårdinge den 12/5 (JJ), en vecka senare än förväntat enligt "Några flyttfåglars ankomst". Därefter följde knappt 50 rapporter, de flesta från Tullgarnområdet, Pilkrogsviken samt Mörkö men också från Simsjön, centrala Södertälje, Branddalsund, Mikaelgården, Hummelhaga, Logsjön, Pershagen, Turinge, Ytterenhörna samt Taxinge. Årets sista rapport kom den 9/9 från Dåderö gård, Mörkö (SC).

De flesta rapporterna avser 1 ex. men från Stensättra gård i Turinge rapporterades dels 3 ex. den 24/8, dels 2 ex. den 31/8 (båda NJ). Flera fåglar tillsammans framför allt i juli till början av augusti kan tyda på häckning i närheten.

SOMMARGYLLING (*Oriolus oriolus*) Starkt hotad (EN)

Två fynd, båda avseende mycket kortvarigt sjungande fåglar klockan 15 på eftermiddagen; Mikaelgården, Ytterjärna den 2/6 (AR) respektive Tullgarns slottspark den 2/7 (KHä). Julifynd är ovanliga i våra trakter och detta är det första i vårt område.

TÖRNSKATA (*Lanius collurio*)

Årets första rapporterades redan den 7/5 (BKy), 5 dagar före nästa rapport som är ett mer förväntat datum enligt "Några flyttfåglars ankomst" tidigare i Årsboken. Under *häckningstid* (maj-15 augusti) inkom i år 90 rapporter, jämförbart med de senaste åren.

I år konstaterades *häckningar* vid Klubbundet, S Mörkö med 1 1K den 9/7 (TBe) och på Eriksö där 2 1K matades den 20/7 (JSI, PC). Pulli/juvenila även vid Sandliden SV Mikaelgården den 20/7, vid

Mikaelgården den 5/8 (båda AR) och vid Rävslaviken, Tullgarnsnäs den 27/7 med 3 1K + 1ad. (TBe). De rapporterade häckningarna på södra Mörkö kan vara samma medan de två från Mikaelgården antagligen är olika familjer. Säkra häckningar också vid Lina Lersjö med 3 1K + 2 ad. den 1/8 (KE) och vid Sandasjön den 4/8 med 2 1K + 2 ad. (AR). Det dåliga vädret i juli gör att följande rapporter senare i augusti säkert avser ungfåglar som kläckts nära respektive lokal; 1 1K Finkarna, Taxinge den 14/8 (BSK) och 1K-fåglar vid Pilkrogsviken den 21+28/8 (HQ, SC). Men hur ska 8 inte åldersbestämda ex. vid Hägnäsviken den 22/8 tolkas?

VARFÅGEL (*Lanius excubitor*)

Från *vintern-våren* finns i år 113 rapporter de flesta jämnt fördelade januari till mars och med de sista den 15/4:

- Från Norra Mörkö, mest Björkarösund - Skansundet finns 37 rapporter tiden 16/1-12/4 varav 2 ex. den 19/1 (BH, AMä, UM).
- Mellersta Mörkö: 10 rapporter tiden 12/1-21/3 varav 2 ex. den 19/2 (PKy) och 2 ex. den 21/3 (BEx).
- Södra Mörkö: 12 rapporter tiden 10/1-23/3 varav 2 ex. den 26/2 (HA, ISA).
- Sund-Påläng: 6 rapporter tiden 15/1-12/3.
- Tullgarnområdet: 28 rapporter tiden 20/1-15/4 varav 2 ex. den 12/3 (GHo resp. TJa) och antagligen 2 ex. den 14/4.
- Pilkrogsviken: 10 rapporter tiden 3/1-14/4,
- Branddalsund: 4 rapporter tiden 13/2-21/3.
- Tveta: 5 rapporter tiden 1/1-15/4
- Enstaka rapporter: Sigtunaån den 21/1(MAp), Simsjön 26/2 (AR), Skillöt den 2/4 (JJ), Bergvik den 8/4 (JIs) och Dånviken, Uttran den 15/3 (AR).

Sammantaget cirka 17 individer beräknat som på senare år och även helt jämförbart med de föregående åren.

Höstens första varfågel rapporterades från Norra Mörkö den 24/9 (MGr), ett ordinärt datum i vårt område. De 37 höstrapporterna, färre än de senaste fyra åren, men jämförbart med 2018, speglar kanske skådaraktiviteten de två vintriga sista månaderna detta år. Alla höstrapporter (liksom vårens med några nämnda undantag) avser 1 ex. Av dem är 1/3 av dem från Pilkrogs närhet, 1/3 från Norra Mörkö, 6 st. från Tullgarnsregionens centrala delar och 6 från Mellersta eller Södra Mörkö: Kålsö den 30/9 och 31/12 (OE, BEx), Nygård den 8/10 (BKy), Pålundet den 29/10, Baggtorp den 18/11 (AR) samt Norakärret den 2/12 (JE). Den återstående rapporten kommer från Stensättra i Turinge den 5/11 (NJ)

Rapporterna avspeglar åtminstone 7 individer, maximalt cirka 11 då huvudsakligen p.g.a. de spridda rapporterna från Mellersta Mörkö.

NÖTKRÅKA (*Nucifraga caryocatactes*)

Endast två rapporter före halvårsskiftet; Ett ex. Kalkberget, Mörkö den 24/5 (TL) och 1 hörd St. Envättern den 16/6 (OW). Kring St. Envättern finns rapporter från eftersommaren tidigare år, trots att större hasselbestånd därifrån är av oss okända. Den 23/7 hördes ett ex. nära parkeringen till reservatet (SB) och den 27/7 kunde 1 1K och 1 ad. rapporteras norr om parkeringen (AR). Detta är den enda 1K-fågel som rapporterats i vårt område enligt Artportalen. Ytterligare en julirapport inkom, 1 ex. hört vid Lina Lersjö den 27/7 (SB). Av återstående 13 rapporter är en från öster om Ensta, Överjärna den 19/8 (JE) och en från Kallfors i Järna den 10/11 (LAs), övriga är från september-oktober då de flesta rapporterna brukar komma in. Alla höstrapporterna avser 1 ex. och då oftast bara hörda, undantaget är 4 ex. vid Lina Lersjö den 23/9 (SC). Återstående 10 rapporter kommer alla från norra halvan av Mörkö eller från Tullgarnsregionen – knappast överraskande.

RÅKA (*Corvus frugilegus*)

Tolv vårrapporter varav årets första var 3 ex. rapporterade från Säby gård, Ytterjärna den 26/3 (JE). Om de 3 ex. som rapporterades nästan två veckor senare vid Dåderö gård, Norra Mörkö den 8/4 (AR) var desamma är inte omöjligt. För perioden 10-20/4 finns fem rapporter från området söder om Pilkrog

med 1-2 ex. (BKy, m.fl.) men även en rapport om 1 1K nära Snorp, Överjärna (JE). Under samma tidsperiod rapporterades även 1 ex. vid Tullgarns ladugård (SA), som mest 4 ex. vid Tullgarns gården (JO), den 22/4 2 ex. vid Smedsta, Hölö (MOB) och därtill 2 ex. vid Sandakorset, Mörkö den 13/4 (SC). Hur många olika individer det rörde sig om under dessa knappt 2 veckor är svårt att avgöra.

Höstrapporterna inleddes med 2 ex. sträckande SV över Hägnäsviken den 6/10 (AR), följda av 1 ex. rastande vid Säby, Ytterjärna den 10+12/10 (MOB, ALG). Under 4,5 timmars sträckräkning från Kasberget, Tullgarn den 13/10 passerade totalt 8 ex. mot SV (AR). Tre ex. rapporterades slutligen födosökande vid Stensta, Ytterjärna den 21/10 respektive Hälleby, Hölö den 18/11 (AR). Det kan röra sig om samma tre exemplar.

SVARTKRÅKA (*Corvus corone corone*)

Numera egen art enligt Rk. 1 ex. rapporterades från Skanssundet den 14/1 (TS). Detta är 7:e fyndet i vårt område under 2000-talet.

KORP (*Corvus corax*)

På Tvetatippen räknades under året 50 födosökande både den 28/1 och den 25/7 (AR).

Häckning rapporteras från Jämsten-Koholmen ute i Järnafjärden där pulli/nyligen flygga matades den 6/6 (AR). Bo med hörda pull också NV Hovsjö koloniområde den 25/5 (SB)

SKÄGGMES (*Panurus biarmicus*)

Från Tullgarnsnäs finns knappt 35 rapporter från årets alla månader utom juni och december, med på våren som mest 10 ex. (HQ) och på hösten 14 ex. (JE). Några rapporter finns också från Hägnäsviken i oktober. Från Dåderösund/Björkarösund finns 8 rapporter spridda från februari till november, flest på hösten. Från Kålsö finns 3 rapporter i maj-juni där bobesök misstänktes vid ett tillfälle (JE). Från Pilkrogsviken finns en rapport vardera från augusti och oktober och från Björnhagen på mellersta Mörkö en rapport från april. I de flesta fallen uppmärksammades fåglarna på lätet och oftast ses bara enstaka fåglar.

TRÄDLÄRKA (*Lullula arborea*)

Trädlärkorna anlände detta år något sent men från den 19/3 inkom flera rapporter nästan dagligen. Under *häckningstiden*, från början av april till den sista juli, inkom ett 40 tal rapporter, därav många under början på april (säkert många sträckande) och ingen under juli. Intresset att notera häckningar/permanenta revir av arten tycks avta alltmer.

Endast 5 höstrapporter koncentrerade till tiden 23/9-1/10 varav 9 sträckande under två morgontimmar den 1/10 (AR)

SÅNGLÄRKA (*Alauda arvensis*)

Vårens första och ensamma sånglärka rapporterades den 19/2 (PLT) och nästa rapport dröjde till den 28:e. Större sällskap, 250-300 ex. rapporterades först en månad senare, den 28-31/3 (AR, SC).

BACKSVALA (*Riparia riparia*) Sårbar (VU)

Totalt 6 rapporter i år bortsett från de vid häckplatserna är en halvering jämfört med de två föregående åren; 1 ex. Norasjön, Tullgarnområdet den 5/5 (HN, EE), 10 ex. Karleby, Östertälje den 2/6 (EGn) 1 ex. Pilkrogsviken den 22/7 (LW), 2 ex. väster Dammvaktartorp, Taxinge den 9/8 (BSk), 1 ex. Pilkrogsviken den 11/8 (UM), Cirka 20 ex. 1 ex. Västerängen, Tullgarnområdet den 2/9 (JO) och 1 ex. Hägnäsviken den 20/9 (JE).

Rapporter om *häckningar* finns från mitten av maj till slutet av juni. Peter (PRn) som är föreningens kontaktperson i det regionala backsvaleprojektet sammanfattar:

Det finns tre huvudsakliga lokaler med kända häckningar. Samtliga tre är aktiva kommersiella grustag, varför förutsättningarna ändras från år till år:

- Bergtäkt Ryssjön i Taxinge: Vid det enda inventeringsbesöket hade sprängning skett i omedelbar närhet dagen innan. Cirka 40 fåglar observerade i luften, inga besök i de 75 bohålen. Osäker

häckning i denna lokal i år.

- Underås grustag: Hålsamlingen direkt innanför infarten var obebodd. Förra årets nya koloni inne på området med cirka 155 hål hade stor aktivitet. Uppskattade antalet fåglar till 250 ex. (ungar oräknat), dvs 125 bebodda hål, allt i brant sparad av operatören.
- Järna Kross och Grus i Ytterjärna (mellan Hummelhaga och Bommersvik): Helt ny brant med 110 färskå hål direkt in till höger vid grinden med stor aktivitet och ungar i hålen. Antalet fåglar uppskattades till 200 ex. (100 bebodda hål), ungar oräknat.

LADUSVALA (*Hirundo rustica*)

Vårens första rapporterades den 23/4 (KHy, AR) vilket är nästan en vecka senare än förväntat, se "Några flyttfåglars ankomst". Högsta dagsnoteringen var cirka 500 sträckande förbi Haggånsviken under 5 timmar den 27/8 (AR). Årets sista ladusvala rapporterades från Mellersta Mörkö den 7/10 (JE).

HUSSVALA (*Delichon urbicum*) Starkt hotad (EN)

Första rapporterna kom den 25/4 med 2 respektive 10 ex. vid Simsjön och Pilkrogsviken (AR, SC), sedan dröjde det en hel vecka innan fler följde. Bobesök iakttogs på Mörkö-färjan den 19/5 (JO), vid Järna centrum den 4/6 (AR) och vid Löten, S Mörkö dagen efter (PKy). Den 16/6 matades ungar i bon på Tullgarns slott. Häckningar också vid Jurstaholm, Överenhörna (PRn) och Ytterenhörna gård (AR). I samtliga fall är det frågan om mindre kolonier med 10-20 iakttagna fåglar. Fortsätt leta efter och rapportera häckningar av denna minskande art!

Årets sista rapport är från den 22/9 och avser 8 sträckande S över Pilkrogsviken (MHT).

STJÄRTMES (*Aegithalos caudatus*)

Under vintern rapporterades flera sällskap på (cirka) 10 individer men i ett fall hela cirka 20 ex. i Tullgarns slottspark den 15/1 (KEN). Även på hösten var de största antalen 10-11 individer, i ett fall cirka 15 ex. vid Kalkberget, Mörkö den 28/10 (GHO).

GRANSÅNGARE (*Phylloscopus collybita*)

Årets första rapporterades från två lokaler den 9/4 (AR, JJ). Till och med juli finns 55 rapporter, varav 22 från 20 maj och framåt som kan indikera mer permanenta fåglar. Från Kalkberget, Mörkö finns 4 rapporter tiden 8-24/6 (HN, EE m.fl.) och från Träsket, Pershagen likaså 4 rapporter tiden 25/5-30/6 (AR, SC) och även från Logsjön, Järna finns rapporter den 13+20/6 (SC, AR) som alla klart visar på permanenta revir även om ingen av rapportörerna angivit detta efter rapporterade återbesök. Från ytterligare 5 lokaler finns rapporter om sjungande fåglar i juni, så arten har definitivt etablerat sig i våra trakter.

Från hösten finns drygt 25 rapporter tiden 14/9-8/10 med 1-2 ex.

TRASTSÅNGARE (*Acrocephalus arundinaceus*)

Som vanligt få rapporter, i år två: Dåderösund den 31/5 (MOB, JO) och Korsudden nordligaste Mörkö den 6/6 (PSa)

BUSKSÅNGARE (*Acrocephalus dumetorum*)

Återigen ett år då denna mästingsångare kunde noteras men bara mycket tillfälligt. Ett ex. sjöng på morgonen den 29/5 300 m SV Sanda gård (KM) på en lite oväntad lokal. Från en mer väntad lokal, SSV Dåderö gård, rapporterades 1 ex. den 6/6 (BLj). Märkligt att ingen mer rapporterat den senare.

KÄRRSÅNGARE (*Acrocephalus palustris*)

Vid Dåderösund sjöng årets första individ tiden 27/5-11/6 (PLt m.fl), och den 1/6 både på morgonen och kvällen hördes ytterligare 1 ex. (JE, ML). Längs stränderna N Ängsholm, nordligaste Mörkö sjöng 2 ex. den 10/6 (JE). Från Sörängs omgivning på mellersta Mörkö finns rapporter tre dagar, den 3/6, 11/6 och 17/6 och från Egelsviken finns en rapport vardera den 8/6 och 11/6 (HN, EE resp. SC).

Mörkö antagligen åtminstone 7:e för året sjöng vid Busk den 11/6 (JE). Från fastlandssidan väster Mörkö finns tre rapporter; Lillsjön, Hölö den 5/6), Logsjön, Järna den 13/6 (båda SC) och Pilkrogsviken den 14/6 (ANY).

Från Skarlunda kärr, Östertälje finns 6 rapporter om en sjungande tiden 28/5-8/7 (ALg, m.fl.), varav den 30/5 2 ex. (SC). I samma område också 1 ex. vid Gärtuna gård den 7/6 (KHy) och vid Tysslinge den 1+30/6 (AKh, UM). Årets antagna summa hamnar på minst 14 ex., helt jämförbart med åren innan.

HÄRMSÅNGARE (*Hippolais icterina*)

Första härmsångaren hördes den 16/5 (JE) vilket är nästan en vecka senare än förväntat, se "Några flyttfåglars ankomst". I år inkom till Artportalen 64 rapporter vilket är något färre än förra året och nära medelvärdet för senare år. Tullgarnområdets olika välbesökta delar står för hälften av rapporterna och med som mest 6 ex. på Näset den 24/5 (JE). Från Dåderösund kommer 9 rapporter med som mest 3 ex. den 23/5 (SC). Uppenbarligen ett inflöde just de här dagarna. De allra flesta rapporterna både de kringliggande dagarna och på övriga lokaler avser 1 ex, Av återstående rapporter kommer de flesta från Mörkö, Hölö och Järnaförsamlingarna. Från Tveta församling finns 2 rapporter och Södertälje 3 varav 2 från Torpa och 1 från Erikshällsgatan den 22/5 (KEN). Från Enhörnalandet samt de inre delarna av vårt område finns inte en enda rapport. Sett i ett 20-årsperspektiv har vi fler rapporter inne från de centrala delarna av Södertälje än från hela Turinge-Vårdinge!

VASSÅNGARE (*Locustella luscinioides*) Sårbar (VU)

Två rapporter finns i Artportalen om tillfälliga fåglar men arten ska behandlas av Rrk i Stockholm och detta väntas inte bli slutfört innan årsbokens tryckning.

GRÄSHOPPSÅNGARE (*Locustella naevia*)

En sjungande vid Kallfors-Svalängens viltvatten, Järna den 22-24/5 (MOB*, JO, JE) och 1 ex. Sandasjön, Mörkö den 31/5 och 3/6 (JE*, SC, AR), ett antal vi på senare år kunnat förvänta oss. Antagligen försvann båda fåglarna tämligen fort, annars borde fler rapporterat dem.

FLODSÅNGARE (*Acrocephalus fluviatilis*)

Senast rapporterad i vårt område 2018. Torde minskat i vår del av landet.

SVARTHÄTTA (*Sylvia atricapilla*)

En övervintrande 2021 och 2022 men inte i år. Vårens första hördes den 22/4 (AR) och "missade" förväntat datum med en dag (se "Några flyttfåglars ankomst")

BRANDKRONAD KUNGSFÅGEL (*Regulus ignicapilla*)

Tredje året på rad utan rapporter. Etableringen norr om de sydligaste landskapen har kommit av sig.

SIDENSVANS (*Bombycilla garrulus*)

Under vintermånaderna i början på året sågs en del flockar på som mest ett 30-tal individer undantaget en på cirka 75 ex. i Järna den 28/2 (HQ). Vårens sista lilla flock rapporterades den 1/4 och en ensam nord-sträckande över Mölnbo den 21/4 (AE)

På *hösten* sågs de första två sidensvansarna den 10/10 i Järna (HQ) och den 13/10 sträckte 4+27 ex. över Kasberget, Tullgarn (AR). Ett i vårt område högt antal, 250 ex. rapporterades från Vasa Handelsplats den 1/11 (AR). Hundra ex. rapporterades från Geneta den 30/10 (BR) och från Nedre Villagatan den 17/11 (LAr), i december däremot var flockarna på maximalt på 20 ex.

GÄRDSMYG (*Troglodytes troglodytes*)

Under *januari* och *februari* inkom totalt 18 rapporter vilket är relativt blygsamt.

Antalet rapporter under häckningstiden från mars fram t.o.m. juni var i år 130, jämförbart med förra året.

Under en årlig punkt-taxering norr om Måsnaren noterades rekordmånga sjungande, 9 ex. den 18/5 (SB).

I december inkom 16 rapporter, ett förväntat antal.

STARE (*Sturnus vulgaris*) Sårbar (VU)

Att detta år försöka avgöra om någon stare lyckades övervintra och när de första vårflyttarna anlände är antagligen omöjligt. Den 1-4/1 rapporteras en ensam individ i Tullgarns slottspark (KEN m.fl.). Den 22/1 rapporteras 3 ex. vid Påläng, mellersta Mörkö (TSd) och den 27/1 4 ex. vid Mörköbron inte långt därifrån (FGr). Den 8/2 finns 9 ex. vid Påläng (SC) och den 19/2 rapporteras 9 respektive 10 ex. på de två lokalerna. Sista veckan i februari rapporteras något enstaka ex. i bl.a. Pilkrog och så den 1/3 20 ex. över Tavestaskolan i Järna. Ser man till hela landskapet Sörmland finns en flock på hela 50 ex. kvar nere vid Marsviken hela januari. I februari finns i landskapet rapporter om som mest något 10-tal åtminstone i den första halvan av månaden, mot slutet av månaden rapporter om upp emot 50 ex. Så vad hände i milda februari innan vintern kom i mars (se början av årsrapporten)?

DUBBELTRAST (*Turdus viscivorus*)

Tre rapporter under *januari-februari*: 1 ex. Branddalsund den 1/1 (AR), 1 sjungande St. Alsjön den 29/1 (JE) och 3 ex. Påläng, Mörkö den 8/2 (SC). Är de från den 8/2 övervintrare eller inte? Nästa rapport är från den 1/3 med 1 sjungande på Ekö, Mörkö (PLt). Sedan följer allt tätare rapporter från några dagar in i månaden och med ett större antal den 28/3, hela 40 födosökande nära Mörkö kyrka (AR).

RÖD Vingetrast (*Turdus iliacus*)

Inga vinterrapporter i år. Från den 23/3 finns tre rapporter om 1 sjungande (JE, AR), följt av flera rapporter de följande dagarna.

Den 6/10 sträckte 71 ex. mot SV vid Håggnäsviken under 4 morgontimmar (AR).

BJÖRKTRAST (*Turdus pilaris*)

En stor flock på 750 ex. födosökte vid Sandasjön den 5/11 (AR). Under 2000-talet finns bara en notering med en större flock, då cirka 1000 ex. år 2003.

RINGTRAST (*Turdus torquatus*)

I år en rapport om 1 honfärgad i häst Hagarna vid Mora torp, Lina den 21/4 (SB). Mycket typiskt datum och biotop. Arten är knappt årlig i vårt område.

RÖDHAKA (*Erithacus rubecula*)

Vinter-rapporter: 1 ex. vid sex tillfällen Herrgårdsvägen, Järna den 1/1-11/2 (MOb), 1 ex. Klaffbron, Södertälje den 7/1 och Pestkyrkogården, Södertälje den 13/1 (båda JO), Tomtevägen, Södertälje den 28/1 och 16/2 (LS). Om nästa rapport, från Morastugan den 7/3 (RWs) var en nyanländ rödhake eller inte förblir oklart. Från och med nästföljande rapport från den 20/3 (SC) kunde så sjungande rödhakar rapporteras nästan dagligen.

Från "Vinterfåglar Inpå Knuten" i slutet av januari 2023 rapporterades 8 ex. vid lika många matningar i våra två kommuner mot 24 ex. året innan.

NÄKTERGAL (*Luscinia luscinia*)

De första hördes den 7/5, exakt som förväntat enligt "Några flyttfåglars ankomst". Årets 130 rapporter är likvärdigt med de senaste åren. Högsta rapporterade antal sjungande, 4 ex. rapporteras från Dåderösund, Mörkö (KEN) och Skarlunda kärr, Östertälje (SC), två kända näktergalstata lokaler. På den senare lokalen hördes sång så sent som den 8/7.

BLÅHAKE (*Luscinia svecica*)

I år finns 20 rapporter vilket är färre än de två föregående åren men i ett längre perspektiv ett gott antal. Hälften av dem kommer från Pilkrogsviken, innehåller både första och sista rapporten för året och omfattar tiden 30/8-17/9 (SC, HQ m.fl.). Fyra av rapporterna avser Björkarönsund och innehåller den enda rapporten med 3 ex. den 3/9 (TSd). Årets övriga rapporter avser 1 eller 2 ex. Från Mörkö finns även 2 rapporter från Nygård på den mellersta delen av ön. Från Tullgarnområdet finns totalt 5 spridda rapporter under tiden 5-14/9

MINDRE FLUGSNAPPARE (*Ficedula parva*)

Minst 4 sjungande fåglar, vilket är det högsta antalet i vårt område enligt Artportalen. Första fågeln sjöng på Kålsö den 13/5 (JE), ett datum då de allra första brukar kunna anlända. Den 29/5 upptäcktes sjungande fåglar både nära St Envättern, Vårdinge (SB) och vid Logsjön, Järna (ANy). Fjärde fågeln sjöng den 10/6 på en numera klassisk lokal nämligen nära Tullgarnsnäs-parkeringen (PLt). Från Logsjön finns så en rapport från den 13/6 om en sjungande (AR). Om denna fågel är samma som den två veckor tidigare är okänt. Tyvärr rapporteras sällan fågelns ålder vilket åtminstone ibland skulle ge svar på den frågan.

SVART RÖDSTJÄRT (*Phoenicurus ochruros*)

Åtta rapporter från Igelsta-verket, Östertälje den 15-16/4 och den 18+20+22/4 (JE m.fl.). Tredje året på rad då en hane vistas och ofta sjunger på lokalen under en period varefter inget mer rapporteras om den. Tröttnar den eller skådarna?

STENSKVÄTTA (*Oenanthe oenanthe*)

Fram till mitten på juli 86 rapporter, färre än föregående år men jämförbart med året dessförinnan. Årets första rapporterades den 12/4 i Södertälje hamn (SC) och den sista den 2/10 från Pilkrogsviken (HQ).

Häckningar konstaterade (pulli/nyligen flygga) vid Järna Kross och Grus, Ytterjärna den 16/6 och vid Igelstavik, Östertälje den 1/7 (båda AR), på ön Fifång söder om Mörkö den 9/7 (MN) samt Moraberg den 13/7 (KE). Par i permanenta revir rapporterade vid Hälleby, Hölö och Skyttorp, Tullgarnområdet.

STRÖMSTARE (*Cinclus cinclus*)

Från årets *vinter/vår*-månader inkom i år 55 rapporter vilket är en dubbling jämfört med de senaste av de föregående åren. Ett ex. om inget annat anges. De milda första två månaderna medförde antagligen ett ovanligt stort antal rapporter från Södertälje stad. Längs kanalen från Bergvik till Kanotklubben/Hansta finns 8 rapporter från tiden 1/1 till 23/2 (TKI m.fl.) och från näraliggande Silverfallet 6 rapporter tiden 15/1-25/3. Från Kanalholmen finns en rapport om 2 ex. den 6/1 (LAr) och en rapport från nära Östertälje station den 6/2 (RWs) samt en från Skärvsta nr 12 (mot Rönninge) den 4/2 (USe).

Rapporter från mer "klassiska" lokaler:

- Nykvarn: 8 rapporter tiden 8/1-8/4 (BKy, AO)
- Tveta: Bränninge den 1/1 och 30/3 (AR resp. JE) samt Ålö tiden 7/1-30/3 15 rapporter av lika många rapportörer avseende 1 eller 2 ex.
- Kallforsån, Överjärna: 10 rapporter tiden 11/2-30/3 (8 rapportörer)
- Vårdinge: Sigtunaån den 3/1 och 30/3 (JE)

Från hösten finns 8 rapporter:

- Snäckviken den 5/11 (LAr)
- Silverfallet den 20/11 (MAM) och den 28/12 (TKI m.fl.)
- Kallforsån den 26/11 (OE)
- Stålbruksparken, Nykvarn den 4/12 (HSn), den 31/12 (BKy)

JÄRNSPARV (*Prunella modularis*)

Rapporterade övervintringar/försök har på 2000-talet gjorts ungefär vart tredje år, dock inga rapporter under 2023. Från den 24/3 finns nästan dagliga rapporter om nyanlända, ibland sjungande ex. (BK_y, AR).

Ett kvardröjande ex. rapporterades från Vårdinge den 23/12 (JJ), ett kommande övervintringsförsök enligt Artportalen i januari -24.

GULÄRLA (*Motacilla flava*)

Årets första rapporterades den 3/5, dels 2 till rasen obestämda vid Skanssundet dels 5 *thunbergi* vid Pilkrogsviken (AR). Normalt ska den sydliga rasen ses i våra trakter kring den 26/4, cirka en vecka före de som ska vidare upp norröver. Att de första vårobsarna avser även *thunbergi* visar hur dåligt det gått för vår ras på senare år. Övriga rapporter av *thunbergi* var 1 ex. den 19/5 (JO) och cirka 8 ex. den 25/5 (ALg) samt 1 ex. den 26/5 (SC) alla vid Skanssundet. Av inte rasbestämda finns för våren 20 rapporter avseende 1-2 ex. utom den 12/5 då 6 ex. sågs vid Skanssundet (HN, EE) och den 4/6 då 10 ex. rapporteras från samma lokal (HQ). Antagligen var dessa individer av den nordliga rasen då så många av den sydliga vore närmast en sensation.

Från hösten finns i år 29 rapporter från tiden 9/8-10/9, alla från de gängse lokalerna Norra Mörkö, Pilkrog eller Tullgarnsvikarna och avser oftast 1-2 ex., som mest 5 ex. vid Pilkrog den 28/8 (MLa) och Häggnäsviken den 1/9 (JE).

FORSÄRLA (*Motacilla cinerea*)

Den 20/3 rapporterades en förbiflygande någonstans i Ytterjärna (SC) och fyra dagar senare ett ex. vid Vaskhusviken i samma församling (AR). Från Sigtunaån, Vårdinge finns två rapporter om en hane den 31/3-1/4 (MAp*, JE) och tiden 7-16/4 en hane Moraån vid Saltå (AR*, SC, HQ). Även en rapport om 1 ex. vid Kallfors den 11/4 (AR)

SÄDESÄRLA (*Motacilla alba*)

Första ärlorna sågs i år den 23/3, ett förväntat datum enligt "Några flyttfåglars ankomst". Som mest rapporterades 100 rastande vid Järna trafikplats den 14/8 och vid Häggnäsviken den 27/8 (AR) samt 200 sträckande mot SO vid Pilkrog under 45 minuter på kvällen den 22/9 (MHt m.fl.). Årets sista ärla rapporterades den 10/10 (MOB).

CITRONÄRLA (*Motacilla citreola*)

Tredje året utan någon rapport.

RÖDSTRUPIG PIPLÄRKA (*Anthus cervinus*) Sårbar (VU)

Endast 7 rapporter och alla på hösten, vilket är färre än de senaste åren. Ett ex. om inget annat anges: Björkarösund den 2/9 (2 ex., JE) och 8/9 SA), Nygård den 3/9 (TBe, TSd), Häggnäsviken den 6/9 (SC), Sandasjön 8/9 (PLt), Pilkrogsviken den 15/9 och Dåderö den 24/9 (MGr).

ÄNGSPIPLÄRKA (*Anthus pratensis*)

Efter att inte ha rapporterades sedan i november 2022 stöttes 1 ex. på Tullgarnsnäs den 10+11/2 (HQ*, SC). Den 17/3 kom så nästa rapport också från Tullgarnsnäs (JE) följd av flera rapporter om nyanlända individer på Norra Mörkö den 19/3. Den milda och snöfattiga inledningen på året följd av mer vintrigt väder från slutet av februari stärker teorin att februariågelns försökte övervintra.

SKÄRPIPLÄRKA (*Anthus petrosus*)

Ett troligt ex. rapporterades från Pilkrogsviken den 17/4 (CCK). Från Hornö på södra Mörkö finns 4 rapporter tiden 22/4-9/7 (TBe m.fl.).

BOFINK (*Fringilla coelebs*)

Vinterfynd (januari-februari): Under perioden finns 15 rapporter (mest på matningar) om 1-2 ex., undantaget den 4/1 då cirka 10 ex. rapporterades från Eneboda, Mellersta Mörkö (JO, MOB).

Från den 16/3 rapporterades enstaka sjungande och den 21/3 fanns 16 "nyanlända" på matning (AR) och följdes de kommande dagarna av grupper på 25-30 ex. på helt andra lokaler.

Den 2/10 sträckte 1560 ex. över Mikaelgården på 2 morgontimmar (AR).

Från "Vinterfåglar inpå Knuten" rapporterades 31 ex. vid 14 matningar i vårt område i slutet av januari mot 122 ex. förra året.

BERGFINK (*Fringilla montifringilla*)

Vinterfynd (januari-februari) saknas helt i år och endast ett i *december*: 1 ex. Vårdinge den 23/12 (JJ).

STENKNÄCK (*Coccothraustes coccothraustes*)

I år 119 rapporter vilket är färre än de två föregående åren men jämförbart med 2020. Högsta antalet individer, 6 ex. rapporteras från Allévägen i Nykvarn den 10/3 (BKy).

Under *häckningstid*, april-juli, finns i år 37 rapporter, något fler än förra året. Dessa är förutom från olika delar av Mörkö och Tullgarnområdet även från Turinge, Vårdinge, Tveta, Över- och Ytterjärna samt Södertälje stad. Endast en häckning finns rapporterad, 2 pulli/nyligen flygga med föräldrar Mikaelgårdens berg (AR). Rapporter om andra häckningsindicer saknas i princip helt, men arten är svår.

TALLBIT (*Pinicola enucleator*) Sårbar (VU)

Första året helt utan rapporter sedan den stora invasionen år 2019.

DOMHERRE (*Pyrrhula pyrrhula*)

Största flockarna i år var på 25-30 ex. i januari-februari (PKy, KHy) samt på hösten 19 sträckande Kasberget den 13/10 (AR) och 25 ex. (stationära?) Tullgarnområdet den 30/12 (OD, JHa).

ROSENFINK (*Carpodacus erythrinus*)

Av årets 20 rapporter är nästan alla från Dåderösund/Dåderö gård. Den första är från den 18/5 och avser en sjungande fullt utfärgad hane. Från den 1/6 till den 5/6 rapporteras även en sjungande 2K-fågel av flera rapportörer. Sista rapporten från området inkommer den 9/6. Om en rapport från ekdungen, Sandasjön den 2/6 är en tredje sjungande individ eller inte förblir oklart. Den 10/6 rapporterades 2 sjungande rosenfinkar vid stränderna N Ängsholm längst i norr på Mörkö (JE).

Även på Kålsö på södra Mörkö sjöng en fågel den 5/6 (PKy). Enda rapporten på fastlandet kommer från Skarlunda kärr, Östertälje den 25/5, också en sjungande (ALg). Årets summa hamnar därmed på 6-7 ex. såvida inte någon av Dåderö-fåglarna flyttade 2 km norrut.

VINTERHÄMPLING (*Carduelis flavirostris*) Sårbar (VU)

Ovanligt många rapporter, 22 stycken varav 13 på våren och innefattar de största flockarna sedan åtminstone 30 år i vårt område.

Nio rapporter tiden 26/3-1/4 om ett varierande antal ofta tillsammans med i första hand hämpling och/eller snösparv vid Saltå/Kumla öster om Järna. Redan i första rapporten (HQ) angavs minst 10 ex., den 28/3 minst 20 ex. (AR) och sista dagen, den 1/4 minst 100 ex. (MNs, HLi).

Den 28/3 upptäcktes 1 ex. i en bofinkflock vid Hörningsholm, den 29/3 rastande 42 ex. vid Tveta (LAr) och 45 ex. rastande vid Dåderö (MGr). Detta är de två största rapporterade flockarna under 2000-talet enligt Artportalen. De enda på nästan samma storlek under denna tidsperiod är två flockar på 35-40 ex. och de är från år 2020.

De 10 höstrapporterna inleds med en sträckrapport från Kasberget, Tullgarnområdet om 15 ex. den 13/10 (AR), följt av rapporter om 5-10 ex. på Tullgarnsnäs den 22/10, 12 ex. Håggnäsviken den 28/10 (båda (JE) samt på samma lokal 7 ex. den 10/11 (ÖJ) och 2 ex. den 22/11 (SC). Vid Björkarösund/Björkarö gård rapporterades 5-6 ex. den 28/10 resp. den 18/11 (PLt), 8 ex. nära Sandakorsen, N Mörkö den 15/12 (SC) samt 1 ex. vid Mikaelgården, Ytterjärna den 30/12 (AR).

HÄMPLING (*Carduelis cannabina*)

Vårens första sjöng vid Västerviken den 17/3 (JE) och följdes de närmaste dagarna av fler rapporter. Den 28/3 rapporterades en flock på antagligen mycket mer än 200 ex. innehållande mest hämpling men även en del vinterhämpling (AR). På hösten räknades 49 sträckande mot SV vid Kasberget, Tullgarnområdet den 13/10 (AR)

En häckning rapporterades för ovanlighetens skull nämligen ett bo med 4 ägg vid Egelsholm, Mörkö den 10/6 (MFd).

STÖRRE KORSNÄBB (*Loxia pytyopsittacus*)

Av årets rapporter är 5 från februari+april, resterande 8 från oktober och avser alla 1-2 i något fall 3 ex. Undantaget är rapporten om 15 förbiflygande vid Nökna på Mörkö den 17/10 (ALg). Tre rapporter avser sträckande mot SV, i ett fall sjungande (2/4, AR) de andra i allmänhet förbiflygande. Som vanligt är rapportlokalerna väl spridda i vårt område.

MINDRE KORSNÄBB (*Loxia curvirostra*)

79 rapporter är nära snittet för de föregående 5 åren och täcker hela året från mitten av februari. Antalet rapporter/månad ökar under året och 70% av dem är från september-december och avser fram till september i allmänhet bara några få fåglar, därefter fler och som mest vid Salsudd, N Mörkö rapporteras i flera fall cirka 30 ex. av flera rapportörer. Vid sträckräkning på Kasberget, Tullgarn den 13/10 bedömdes cirka 80 ex. uppdelat på flera flockar ha sträckt mot SV under 4,5 timmar (AR). Rapporterna totalt kommer från hela vårt område utom Östertälje församling men överväger från Hölö-Mörkö.

BÄNDELKORSNÄBB (*Loxia bifasciata*)

Rapporter saknas i år liksom det gjort under 1/3-del av åren på 2000-talet. Arten varierar starkt i antal mellan åren eftersom den är en typisk invasionsfågel.

STEGLITS (*Carduelis carduelis*)

Under *vintern* (tom 15/3) inkom 58 rapporter vilket är nära medelvärdet för senare år. Liksom förra året var de största flockarna på cirka 50 ex. och sågs vid Branddalsunds Gods den 1/1 och 16/1 vid en solrosplantering (AR m.fl.).

Under *häckningstid* (april-juli) inkom 130 rapporter, även det nära medelvärdet för senare år, och flest i maj. Märkligt nog saknas rapporter från häckningstid helt från Enhörnalandet. Oftast avser rapporterna bara ett fåtal individer, i en handfull fall ett 10-tal ex.

Under hösten rapporterades flockar på cirka 250 ex. vid två tillfällen, Tullgarns' allé den 22/10 (CL) och norra Håggnäsviken den 22/11 (SC). Bortsett från förra årets 300-flock är detta de största i vårt område.

LAPPSPARV (*Calcarius lapponicus*) Sårbar (VU)

Arten fortsätter att bara rapporteras några enstaka gånger per år och då nästan uteslutande i första halvan av september: 2 ex. rastande vid Björkarösund den 8/9 (JE), likaså 1 ex. Säby handel samma dag (SC), 1 ex. förbiflygande Fälten N Mörkö den 10/9 (JE) samt 2 ex. rastande SV Sandasjön den 13/9 (MLa).

SNÖSPARV (*Plectrophenax nivalis*)

En tämligen stor flock på 40 ex. födosökte vid Västerviken den 12/3 (LÖ, KÖs), och den 16/3 sågs 3 ex. på samma lokal (SB), därpå minst 2 ex. förbiflygande på Fälten N Mörkö den 19/3 (JE) och minst 2 ex. sträckande N över Mikaelgården den 21/3 (AR). Ett antal fåglar rapporterades av ett flertal personer på fälten kring Saltå kvarn-Kumla tiden 26/3-1/4. Vid upptäckten räknades 17 ex. (EP), sedan varierade antalet rapporterade från några få till som mest cirka 40 individer i en blandflock med vinterhämling. Under samma period uppehöll sig en flock (antal ej angivet) vid Tvetaberg den 28-29/3 (KEN, LS) och på norra Mörkö rastade minst 12 ex. den 28/3 (AR) och 30 ex. den 1/4 (PLt). Vårens sista rapport avser 1 ex. över Hornöudd, södra Mörkö den 2/4 (SC, JE).

På hösten finns totalt 8 rapporter under perioden 22/10-11/11 avseende oftast 1 ex. från Tullgarnområdet eller norra Mörkö, samt i ett fall från Pilkrogsviken där 7 ex. rapporterades den 27/10 (AR). Dagen innan fanns 6 ex. på N Mörkö (JE).

Flockar på 30 ex. eller mer har tidigare under 2000-talet bara rapporterats under 4 år varav med som mest flockar på 75-80 ex. ett av åren.

ORTOLANSPARV (*Emberiza hortulana*) Akut hotad (CR)

Ett ex. hördes och sågs tillfälligt i ett ekbestånd nära Järna trafikplats på eftermiddagen den 10/5 (AR). Förra året gjordes också en tillfällig observation i vårt område efter att arten inte hade rapporterats på tre år.

GULSPARV (*Emberiza citrinella*)

I år finns endast en stor flock rapporterad nämligen från Sandasjön den 19/1 och den innehöll 200 ex. (BH, UM, AMä).

SÄVSPARV (*Emberiza schoeniclus*)

Fyra *vinterrapporter*: 1 ex. fågeltornet, Häggnäsviken den 20/1 (HQ), 2 ex. samma dag vid Tunanäs, Mellersta Mörkö (JE, SC), 1 ex. sjöng några strofer Träsket, Pershagen den 13/2 (HA) och 1 ex. Häggnäsviken den 17/2 (HN, EE).

Från den 12/3 finns så rapporter nästan dagligen från olika platser (HQ m.fl.) vilket borde vara nyanlända fåglar.

Rapportsammanställare:	Petter Kylefors:	Gäss – Trana, Fiskgjuse – Vråkar
	Leif Sundin:	Doppingar – Måsar
	Mats Larsson:	Tärnor – Hägrar, Ugglor – Falkar
	Stefan Bengtsson:	Väder, Storlom, Sommargylling – Sparvar

Rapportsignaturer:

AAn	Arne Andersson	AKh	Anders Kronhamn	ASI	Ann-Sofie Lindén
ACm	Anders Kronhamn	AL	Anders Lennartsson	ASt	Agneta Sundkvist
AE	Anders Eriksson	ALg	Anders Löfgren	ATB	Alfred Thorsson-Börd
AEk	Ameleigh Eklöv	AMä	Ari Määttä	ATr	Adrian Trost
AEn	Anna Eriksson	ANy	Aron Norrby	BB	Björn Bengtsson
AGr	Anna Grönlund	AO	Anna Olshäll	BEx	Björn Erixon
AHd	Anton Haglund	AR	Alex Roetemeijer	BH	Bo Hellberg

BHo	Bo Holst	JD	Jeandin Day	MNs	Magnus Nilsson
BKy	Björn Kylefors	JE	Johan Ehrlén	MOB	Marcus Oldebring
BLa	Birgitta Larsson	JFr	Johan Frössling	NJ	Niklas Jonson
BLj	Bo Ljungberg	JGg	Johan Gelting	NJo	Nicklas Johansson
BR	Bo Runesson	JHa	Johanna Hammarberg	OD	Ola Dahlbom
BSi	Börje Silfer	JIs	Janeth Isdahl	OE	Olle Eriksson
BSk	Björn Skogsberg	JJ	Jan Joråd	OW	Olle Wahlström
CCK	Camilla Callenmark	JKa	Jan Karlsson	PC	Paul Cohen
CGB	Carin Guteman Björling	JLa	Jan Larsson	PKy	Petter Kylefors
CL	Claes Leijon	JO	Janne Oldebring	PLt	Per Lundkvist
CLa	Cecilia Larsson	JRe	Joakim Reutergårdh	PLz	Peter Lantz
CÖv	Christer Örtvall	JSI	Jan Söderlind	PRn	Peter Randén
DE	Dag Engström	KE	Kåre Engberg	PSa	Pauli Saari
DLi	Dan Lindmark	KEN	Kurt E. Nordlund	RFd	Robert Fried
EE	Eva Edmert	KGS	Karl-Gustav Sjölund	RH	Rikard Hellgren
EGn	Erik Gransjön	KHy	Kristoffer Hylander	RKm	Roger Kaufmann
EH	Eva Hedström	KHä	Kauno Hämeenkorpi	RLM	Riina Larsson-Mänd
EHå	Elin Håkansson	KM	Kai Månsson	RMo	Roger Mattebo
EP	Erik Peurell	KN	Krister Nässén	RNa	Roland Nanberg
ER	Emma Ridell	KNn	Kjell Nilsson	RWs	Rolf Wahlström
FF	Frida Fridh	KÖs	Kersti Östman	SA	Stefan Andersson
FG	Fingal Gyllang	LAN	Lennart Andersson	SB	Stefan Bengtsson
FGr	Fredrik Grahm	LAr	Lennart Arvidsson	SC	Stefan Clason
GA	Göran Andersson	LAS	Linnea Andersson	SKe	Steffan Kluge
GHo	Göran Holmberg	LG	Leif Godin	SNo	Sofi Nordfeldt
GL	Georg Larsson	LGK	Lars-Gunnar Klang	SSa	Stefan Sand
GSI	Gotfrid Sjödahl	LK	Lennart Karlén	TBe	Thomas Bergman
GW	Gittan Wahlström	LS	Leif Sundin	TEk	Tomas Eklund
HA	Håkan Alm	LSk	Lilian Silfverduk	TJa	Thomas Jalde
HAN	Hasse Andersson	LW	Lennart Wahlén	TKI	Torsten Kjell
HAs	Hans Andersson	LÖ	Leif Östman	TL	Tim Lux
HBl	Hasse Berglund	MA	Mats Arvidsson	TS	Thomas Strid
HGm	Hans Granbohm	MAM	Martin Ahlman	TSd	Tomas Saxgård
HH	Håkan Hall	MAp	Mikael Apelsten	TSn	Teet Serotkin
HLi	Helene Lindahl	MB	Magnus Bergman	TWq	Torbjörn Winqvist
HN	Hans Norelius	MBd	Marie Björklund	UJ	Ulf Johansson
HQ	Henri Quarfood	MBs	Mathias Bergström	UM	Ulf Modin
HRn	Hans Rudengren	MFd	Mikael Fröjd	USE	Ulla Sebestyen
HSn	Henrik Stern	MGr	Mats Grahm	VH	Valdemar Holmgren
IG	Ingemar Gard	MHt	Mova Hebert	VN	Viggo Norrby
IL	Ida Leijon	MJr	Mårten Johner	ÅJ	Åsa Johansson
IP	Ingemar Palmberg	MLa	Mats Larsson	ÖJ	Örjan Jitelius
ISA	Isa Sjölin-Alm	MN	Mats Nordin		

Andra förkortningar:

Rrk Regionala rapportkommittén, Stockholm
 * Upptäckare
 Rk Rapportkommittén, Birdlife Sverige
 AP Artportalen (i löpande text)

Medlemsförteckningen utgår från och med 2020 på grund av GDPR.

Foto Baksidan:

Rödhuwad dykand, hane Igelsta

Fotograf: Alex Roetemeijer Järna

